

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENÉ VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaft betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

Militaire Erfdienstbaarheden en het probleem der vergoedingen

Militaire erfdienstbaarheden (soms krijgdiensbaaaheden) noemt men beperkingen van het eigendomsrecht in het belang van de doelmatige verdediging van het grondgebied.

De stelling, dat het hier werkelijke erfdienstbaarheden geldt, is wel eenigszins betwist geworden; maar sedert de wet van 8-10 Juli 1791, die vandaag nog altijd de grondslag is van onze wetgeving op dit stuk, bestaat er geen bezwaar tegen het opnemen dezer eigendomsbeperkingen in de reeks der wettelijke erfdienstbaarheden, vermeld in art. 639 B. W.

In de periode, die de wet van 1791 voorafging, bestond deze wettelijke regeling niet. Met het oog op de verdediging van den Staat en overeenkomstig de absolutistische opvattingen, besliste het staats-hoofd oppermachtig en onverantwoordelijk ten aanzien van dergelijke schending van een burgerlijk recht. Deze opvattingen blijken nog nagewerkt te hebben op het oogenblik van het ontstaan dezer wet; dit, alhoewel de wetgever eindelijk tusschenkomt om het onvoorwaardelijk gelden van verordeningen der staatshoofden (zie de talrijke koninklijke ordonnantie in Frankrijk; in Zuid-Nederland gold het edict van Maria-Theresia van 6 Maart 1771) uit te schakelen.

De algemeene regeling, vervat in de wet van 1791, gebeurt geheel in den geest der bestaande bepalingen; er wordt soms nog strenger opgetreden omdat op dat oogenblik het rijk in gevaar verkeerde.

De opgelegde eigendomsbeperkingen worden beschreven in de artikelen 29 tot 34 :

1° Geen weg, geen dijk, dam of steenweg mag

aangelegd worden binnen een uitgestrektheid van 500 vademmen rond de versterkte plaatsen, en van 300 vademmen rondom de militaire posten, zonder dat de rooilijn en ligging bepaald werden in gemeen overleg met de militaire overheid (art. 29).

2° Verbod nog eenige gracht te schieten, zulks onder dezelfde voorwaarden.

3° Verbod voortaan nog eenig huis of steenen omheining te bouwen rondom de versterkte plaatsen van eerste of tweede klas, zelfs aan de toegangswegen en in de voorsteden, dichter dan op 250 vademmen van den kam van de borstwering der meest vooraangelegen bedekte wegen (art. 30).

4° Verbod herop te bouwen, zulks onder dezelfde voorwaarden.

5° Verbod puin of afbraak, voortkomend van bouwwerken en andere burgerlijke en militaire werken, te storten op een afstand van minder dan 500 vademmen van den kam van de borstweringen der meest vooraangelegen bedekte wegen der vestingen, behalve op plaatsen door de militaire overheid aangewezen, met uitzondering van afval, die als meststof voor den grond zou kunnen gebruikt worden.

Deze bepalingen van de wet van 1791 geven ons een algemeen beeld van den aard der eigendomsbeperkingen, die men voortaan militaire erfdienstbaarheden noemt. Verzachting, verscherping en talrijke uitzonderingsbepalingen, in deze wet zelf en in latere wetten of besluiten opgenomen, hebben tot nog toe het uitzicht ervan niet veranderd.

Het is nooit ernstig betwist geworden, dat niet enkel de onteigening, maar ook deze militaire erf-

dienstbaarheden, die de eigendommen doorgaans een gevoelige waardevermindering doen ondergaan, een verarming van den eigenaar tengevolge hebben; daarom werd ook de kwestie der verzachting en der vergoeding onmiddellijk aan de orde gesteld.

VERZACHTING.

Een eerste reeks verzachtingen werd onmiddellijk in de wet van 1791 opgenomen, waar zij uitdrukkelijk voorziet :

1). Dat de minister van oorlog de toelating mocht verleen om molens en andere dergelijke inrichtingen op te trekken, op een afstand minder dan dezen door het verbod van artikel 30 bepaald, op voorwaarde, dat bedoelde inrichtingen slechts uit een benedenverdieping zouden bestaan, terwijl aan de eigenaars elk recht ontzegd werd, om, in geval van slooping in oorlogstijd, op eenige vergoeding aanspraak te maken (art. 30).

2) Dat men rond de vestingen van eerste en tweede klas gebouwen en omheiningen zal mogen vervaardigen uit hout en aarde, zonder daartoe steen of baksteen te mogen benuttigen, zelfs geen kalk noch gips anders dan voor het bepleisteren der muren; en zulks enkel op een afstand van honderd vademen van den kam der borstwering van den meest vooraangelegen bedekten weg, en op voorwaarde ze te sloopen zonder de minste vergoeding, wanneer de militaire overheid het vordert ingeval de vesting, na wettelijk in oorlogstoestand verklaard te zijn, door vijandelijkheden bedreigd wordt (art. 31).

3) Dat rondom de vestingen van derde klas, en de militaire posten van alle klassen, toelating gegeven wordt om gebouwen en omheiningen te zetten uit bouwstoffen van welken aard ook, eens voorbij den afstand van honderd vademen van de borstweringen der meest vooraangelegen bedekte wegen, of van de omheiningsmuren der posten wanneer er geen bedekte wegen bestaan; mocht het geval zich voordoen dat deze vestingen en posten in oorlogstoestand verklaard worden, dan zal het sloopen, tot de noodzakelijkheid waarvan besloten wordt, tot op een afstand van 250 vademen van den kam van de borstweringen der bedekte wegen en der omheiningsmuren, in geenendeel aanleiding geven tot vergoeding ten voordeele van de eigenaars (art. 32).

De latere wetgeving heeft over het algemeen den weg der verzachting niet verlaten. Als eenige belangrijke uitzondering zou men hier kunnen vermelden het decreet van 9 Dec. 1811, dat merklijk verscherping brengt van de reglementeering, vermits het aantal gevallen, waarin de toelating om te bouwen kon gegeven worden, vermindert wordt, en de 250 oude vademen (één vadem : 6 Parijsche voeten : 1 m. 95) vermeerderd wordt tot 500 meter, in

1000 m. omgezet waar het versterkte plaatsen van eerste klas gold.

Alhoewel in België opgetreden wordt alsof het wetsbesluit van 4 Februari 1815 alles herleide tot de eenvormige zone van 585 m., en alsof het decreet van 9 Dec. 1811 in zijn geheel afgeschaft werd, terwijl de andere uitzonderlijke afstanden niet konden gelden omdat geen enkel van de classificeeringen, waarop die verschillen zouden steunen, in België regelmatig kracht van wet zou verkregen hebben of nog behouden heeft, zou men nochtans, naar streng recht kunnen beslissen, dat de betrokken bepalingen van de wet van 1791 en zelfs van het decreet van 1811 (ondanks zijn ongrondwettelijken oorsprong toch nooit regelmatig afgeschaft) slechts gewijzigd en afgeschaft werden, voor zooveel de latere wetgeving dit uitdrukkelijk doet of er onvereinigbaar zou mee zijn. Het zou dus van de regeering afhangen om te eischen dat een bestaande wetgeving zou toegepast worden, of om door de noodige beslissingen de toepassing ervan mogelijk te maken (Zie de meening van Laurent en ook die van Labye, Passim aangehaald in de Pand. B., o.w. «Servitudes militaires»).

Tijdens onze vereeniging met Noord-Nederland, bleef de Fransche wetgeving op het stuk der militaire erfdienstbaarheden van kracht; het was zelfs overbodig zulks uitdrukkelijk te bevestigen zooals dat nog eens gebeurde door het besluit van 29 April 1816; de bepalingen die toepasselijk waren sedert de wet van 8-10 Juli 1791 blijven dus gelden, behoudens wijzigingen die er later aan gebracht worden, zooals reeds gezegd, vooral in den zin der verzachting, en steeds zonder aard en uitzicht van de eigendomsbeperking te veranderen.

Het wetsbesluit van 4 Februari 1815, dat van 22 Juli 1816 en het gelijkaardige van 14 Augustus 1822 dienen hier vermeld. Het eerste verbiedt huizen of muren te bouwen of herop te bouwen, eenige ophooging te maken, kelders te graven, kuilen te schieten of eenige uitgraving te doen binnen een afstand van 100 vademen (lees driehonderd vademen; deze vergissing werd verbeterd door een later K. B.) of 1800 voet (585 M.) van het uiteinde van de glooiing der meest vooraangelegen veldborstweringen der versterkte plaatsen in België gelegen, op straffe dat alle genoemde werken zullen gesloopt worden op kosten van hen, die ze zullen uitgevoerd hebben (art. 1). Voorts wordt bepaald, dat alle op dat oogenblik bestaande werken voorloopig mogen behouden blijven totdat de noodwendigheden van den dienst hun slooping zullen vereischen, behoudens vergoeding ten voordeele van de eigenaars, zoo daartoe aanleiding bestaat (art. 2). Eindelijk kan de commissaris-generaal van oorlog, ten aanzien van het gebruik of de uitbating van den grond, bin-

nen den bepaalden afstand vergunning verleen en aan de eigenaars of gebruikers, om er barakken of kleine houten gebouwen op te trekken, zulks onder zekere op te leggen voorwaarden, onder meer dat men naarvolgens de noodwendigheden van den dienst, tot slooping zal kunnen overgaan zonder eenige vergoeding (art. 3).

Het volgend aangehaald wetsbesluit van Koning Willem, dit van 22 Juni 1816 (De Heer Van Hoe gaerden-Braconnier, in zijn rede gehouden in den provincieraad en uitgegeven in brochurevorm te Luik 1888, blz. 7, wijst er op dat dit besluit niet verschenen is in het Officieel Blad, zoodat het geen kracht van wet had, en de uitvoering afhankelijk bleef van het goeddunken van het departement van oorlog), brengt den afstand van 585 M. op 113 M., ten voordeele van de uitbating der steenkoolmijnen, en dat van 14 Aug. 1822 kent hetzelfde voordeel toe aan de steengroeven,

De weg der verzachtingen werd geenszins verlaten nadat België een onafhankelijk Koninkrijk was geworden; er werd regelmatig aangedrongen bij den wetgever om de eigendomsbeperking voor de getroffen eigenaars dragelijker te maken. Aldus werd reeds in 1865 algemeen aangedrongen ten voordeele van Antwerpen om de bezwaarde uitgestrektheid rondom de vesting in te krimpen; de stemming scheen gunstig maar de besprekingen werden uitgesteld en hadden niet meer plaats.

Weldra echter zou een nieuw protest van de stad Antwerpen en omliggende gemeenten de aandacht van den wetgever trekken (Zie vooral de Parl. Hand. 1862-63 en 1864-65) en het rumoer werd gecristalliseerd in het wetsvoorstel van de Heeren V. Jacobs, De Laet, D'Haene de Steenhuyse en graaf Dubois (Parlem. Hand. 1864-65, blz. 10-16); waarin gevraagd werd: 1° de geheele stof wettelijk te regelen; 2° de militaire erfdienstbaarheden binnen de versterkte plaatsen volledig af te schaffen; 3° de Staat tot vergoeding te verplichten voor militaire erfdienstbaarheden.

In 1870, den 28 Maart, brengt een wet verdere verzachting: 1) Schaft de militaire erfdienstbaarheden af binnen de versterkte plaatsen (art. 1);

2) Laat aan den Koning toe uitzonderingspolygonen vrij te stellen (art. 2);

3) Laat toe dat alle gebouwen en bouwwerken, die bestonden voor de versterking binnen wier kring van erfdienstbaarheden zij gelegen zijn, zouden onderhouden, hersteld en heropgebouwd worden in den huidige toestand zonder voorafgaande toelating van het departement van oorlog (art. 3).

Na den wereldoorlog 1914-1918 werd bij Kon. Besluit van 23 Mei 1921 (Staatsblad 9 Juni 1921) met verwijzing naar het wetsbesluit van 4 Februari 1715, de wet van 28 Maart 1870 en deze van 18

Augustus 1907, de grootste toegevendheid aan den dag gelegd wat het heropbouwen betreft (op de bezwarende erven) van tijdens den oorlog vernietigde bouwwerken. Ten einde de betrokken personen toe te laten aan hun gebouwen betere bewoonbaarheid en voordeeliger hygiënische omstandigheden te verzekeren, werd bepaald dat de militaire overheid heropbouwning mocht toestaan met bouw materiaal, andere afmetingen der gebouwen, dikte der muren, inrichting der lokalen, diepte der kelders, alles mocht gewijzigd worden voor zooveel de verdedigingsmogelijkheden er niet ernstig door verminderd worden.

Maar al deze verzachtingen waren niet in staat om de verhoopte bevrediging te brengen en zullen zulks nooit vermogen zoolang de kwestie der vergoeding, die wij hierna afzonderlijk zullen behandelen, de oplossing niet gekregen heeft waarop vandaag nog gewacht wordt.

PROBLEEM DER VERGOEDING

Wanneer in 1791 de wettelijke regeling dezer eigendomsbeperkingen het licht zag, werd het stelsel niet opgetrokken op rechtsprincipes die den eigendom betreffen, maar ging men uit van het beginsel van onverantwoordelijkheid van den Staat. Deze besliste oppermachtig over de verdediging van het grondgebied en de noodwendigheden harer inrichting. De Staat kon maar tot vergoeding gehouden zijn indien hij vrijwillig die verplichting op zich nam, en krachtens uitdrukkelijke wetsbepalingen.

De wet van 1791 somt dan ook op beperkende wijze de gevallen op waarin vergoeding zal toegekend worden:

1) Voor elken afstand van grond noodig om er de versterkingen op te bouwen, en tot het aanleggen van de krijgsbaan der vesting (art. 18, 19 en 20);

2) Voor slooping van gebouwen, die bestonden voor het ontstaan van de erfdienstbaarheid en het bouwen van de sterkte (art. 33);

3) Voor nadeel en beschadiging toegebracht aan de erven en aan den oogst tengevolge van overstrooming of van tijdelijk gebruik der gronden ten einde er materiaal te leggen, werkplaatsen op te richten, of op eenige andere wijze (art. 24 en 38).

Zooals men hier kan vaststellen werd op dat oogenblik geenszins vergoeding toegekend voor de waardevermindering, die het gevolg zal zijn van de beperkingen te wijten aan het vestigen der militaire erfdienstbaarheden.

Twijfel kon echter oprijzen wanneer de onschendbaarheid van den eigendom, reeds door de Fransche Revolutie in 1789 uitgeroepen, opgenomen werd in de latere Revolutionnaire Grondwetten (Reeds in 1791, Grondwet van 3 September, art. 19 « Nul ne peut être privé de la moindre portion de la propriété, sans son consentement, si ce n'est lorsque la néces-

sité publique légalement constatée l'exige, et sous la condition d'une juste et préalable indemnité ». Later deze van 24 Juni '93, van Fructidor, jaar III (22 Augustus 1895) enz.).

Dit principe van de onschendbaarheid van den eigendom werd overgenomen door de latere wetgeving; het B. W. in 1804 is niet minder duidelijk, de Hollandsche wetgeving wijkt evenmin af, en de Belgische Grondwet, waarbij artikel 545 vervangen wordt door art. 11 van de Grondwet is even formeel.

Het was dan natuurlijk de vraag of deze wetgeving geen verandering meebracht ten aanzien van de militaire erfdiensbaarheden, en of op grond dezer bepalingen geen recht op vergoeding diende te worden erkend.

De algemeene rechtsprincipes onzer wetgeving, aldus beslist de heerschende meening (Laurent, deel VII, Nr 475 en vlg.; Del Marmol, *Traité de l'expropriation pour cause d'utilité publique*, deel I, Nr 35; Picard, *Traité général de l'expropriation pour cause d'utilité publique*, deel I, blz. 103; Verbr. 27 Juni, Pas. 1845-1-392; id. 7 Juli 1848, Pas. 1849-1-25), blijven zich verzetten tegen een toekenning van schadevergoeding voor waardevermindering veroorzaakt door de vestiging van militaire erfdiensbaarheden. Men mag er nochtans onmiddellijk aan toevoegen, dat men het nagenoeg even algemeen eens is om te erkennen dat, volgens de principes van de natuurlijke billijkheid, een vergoeding als rechtvaardig voorkomt. De slotsom is dus eigenlijk: « *Dura lex, sed lex* ».

Men redeneert als volgt: eigenlijk zijn militaire erfdiensbaarheden geen gedeeltelijke onteigening te noemen, maar wel reglementeering van den eigendom; en art. 544 B.W.B. gebiedt den eigenaar alle beperkingen na te leven, die de wet en de reglementen voorschrijven ten aanzien van het gebruik van zijn recht; deze reglementeering geeft geen recht op vergoeding.

Zoo zijn tot nog toe de rechtsprincipes gebleven; telkens wanneer vergoeding werd toegekend, gebeurde zulks niet tengevolge van een recht tegen den Staat, maar eenvoudig bij wijze van tegemoetkoming geregeld door uitzonderlijke wetsbepalingen.

Sedert de wet van 8-10 Juli 1791 kon men dus slechts aanspraak maken op schadeloosstelling indien het voorwerp van zijn eigendomsrecht, in zijn geheel of voor een gedeelte onteigend werd; de verminking van het recht zelf wordt niet beschouwd als gedeeltelijke onteigening, en wordt bijgevolg niet vergoed.

De rechtspraak heeft trouwens herhaaldelijk gelegenheid gehad om in dezen een vaste stelling in te nemen, daar de rechter dikwijls moest kennis nemen van een gedeeltelijke onteigening van een erf, waarvan het overige, binnen den bij de wet bepaal-

den afstand met militaire erfdiensbaarheden werd bezwaard. Vergoeding wordt dan toegekend voor het onteigend gedeelte, doch niet voor de waardevermindering van het overige, omdat de erfdiensbaarheid niet het rechtstreeksch gevolg zou zijn van de onteigening waarover de rechter wel mag oordelen (Duidelijk in dien zin: Gent, 4 Juli 1885, Pas 1885-11-366).

Er bestaat ontegenzeggelijk een tegenstrijdigheid tusschen de houding, die men in dergelijke gevallen, moet aannemen naar streng recht, en de andere, die zou geboden worden om redenen van billijkheid; ook vertoont de rechtsleer talrijke sporen van deze tegenstrijdigheid.

Het maken van dit onderscheid verklaart b.v. de zeer verschillende stellingen van Del Marmol en van Picard, wanneer zij de kwestie behandelen of men moet rekening houden met de militaire erfdiensbaarheden bij het berekenen van vergoeding in geval van onteigening ten algemeenen nutte van dusdanig bezwaarde eigendommen. De eerste steunt op de billijkheid om een volledige vergoeding toe te kennen aan den eigenaar, die vroeger reeds niet de minste vergoeding ontvangen heeft, omdat men steeds de beperking aanzag als een normale beperking en niet als een herstelbare waardevermindering (Del Marmol, *De l'expropriation*, 2de uitg., deel 2, Nr 414); de tweede daarentegen steunt op de bestaande wetgeving om te beslissen dat vroeger eenvoudig geen vergoeding verschuldigd was voor een waardevermindering, die nochtans werkelijkheid is en nu dient in acht genomen te worden om minder vergoeding te betalen (Picard, *Traité général de l'expropriation*, deel I, blz. 358 en vlg.).

Sommigen hebben gemeend dat het volstrekt niet strijdig was met de billijkheid dat deze zoogezegde verminking van het eigendomsrecht geen aanleiding gaf tot vergoeding. Alle erven, beweren zij, zijn immers bedreigd met dezelfde beperking in het belang van het algemeen. Deze opvatting houdt er geen rekening mee dat deze bedreiging nu eens louter theoretisch blijft zonder eenige waardevermindering mee te sleepen, dan weer een louter risico is, dat evenmin voor waardeering vatbaar is als zekere gevallen van overmacht, terwijl eindelijk de vestiging van dergelijke erfdiensbaarheden door het concreet uitvoeren van versterkingswerken op bepaalde punten van het grondgebied, een bepaalde waarde uit het patrimonium van bepaalde personen doet verdwijnen.

De ongelijkheid van behandeling kan niet ernstig geloofwaardig worden, en zelfs zij, die de thesis verdedigen dat de Staat krachtens de wet tot geen vergoeding gehouden is, hebben altijd de onrechtvaardigheid van dezen toestand erkend.

Sprekende over de wettelijke erfdiensbaarheden

in het algemeen, zegt Laurent : « Là, où il y a sacrifice d'un droit imposé à des particuliers, il devrait y avoir indemnité, sinon il y a inégalité; les uns souffrent un préjudice et la généralité des citoyens en profite sans devoir indemniser ceux qui sont lésés; cette inégalité est une injustice » (Laurent, deel XX, Nr 423, blz. 444).

In zake militaire erfdiensbaarheden kunnen wij in dit verband de namen noemen van Frère-Orban, Bara, Vervoort en anderen.

Onder den druk der beschouwingen van billijkheid zal de regeering er eindelijk toe besluiten tot uitzonderingsmaatregelen over te gaan.

Sedert het wetsvoorstel van 17 November 1864 (zie hooger), dat voorstelde het vergoeden als wettelijke verplichting aan den Staat op te leggen (art. 5) en dat zelfs een bepaalden vorm van vergoeding voorstelde, n.l. een rente (art. 6), waren er steeds meer stemmen opgegaan. In het voordeel van de eigenaars, die nadeel ondervonden door het uitbreiden der versterkingswerken rond Antwerpen, werd bij de wet van 2 April 1873 een vergoeding voorzien. Deze wet was volgens den wil van de regeering en in den geest van den wetgever, niets anders dan een billijke tegemoetkoming en veronderstelde geen verplichting in rechte. (Thesis herhaalde malen toegelicht door den heer Drubbel, zie verslag aan de Kamer, 23 November 1872; en door de heeren Bara, Lelièvre, Malou en anderen in den loop der besprekingen, zie Parl. Hand., 1872-'73, blz. 93 en vlgd., 109, 123 en vlg. Zie ook Giron : Droit adm., deel I, nr 450.) Het rechtsprincipe dat geen vergoeding verschuldigd was, moest als een paal boven water blijven staan. De Staat handelde dus oppermachtig; hij bepaalde zelf hoeveel er wel mocht betaald worden, op welke wijze de vergoeding zou uitgekeerd worden, en vertrouwde bovendien het onderzoek der aanvragen en het beslechten van alle geschillen toe aan een commissie van 7 leden, door den Koning te benoemen. Vergelijking van waardevermindering en gebeurlijke waardevermeerdering wordt voorzien (art. 2). Bepaald wordt ook dat de vergoeding zal uitbetaald worden in den vorm van rentebewijzen tegen 3 % van een kapitaal dat nominaal 1.500.000 frank zal bedragen (art. 3).

Wanneer in 1888 hetzelfde onderwerp aan de orde kwam, nu er uitzonderingscredieten goedgekeurd werden voor de Maasversterking, werd de mogelijkheid besproken, om de voordeelen van de wet van 1873, die de Antwerpsche toestanden geregeld had, uit te breiden tot de getroffen eigenaars van Namen en Luik. (Optreden van den heer Doucet, vertegenwoordiger voor Namen, Kamersitting 19 Mei 1888, Parl. Hand. 1888, blz. 1346; en van den heer Hanssens, vertegenwoordiger voor Luik.) Dit is dan ook gebeurd bij de wet van 19 Augustus 1893 (Pasin.

1893, blz. 273 en vlg.), die de bepalingen van de wet van 1873 zonder wijziging overgenomen heeft om ze toepasselijk te maken op de erven, die na de wet van 1873 met militaire erfdiensbaarheden bezwaard werden (toelichting door den heer Minister Beernaert, Pasin. 1893, blz. 274); zulks dus met het oog op de Schelde- en Maasversterking (Antwerpen, Dendermonde, Luik en Namen). Het oude standpunt wordt weerom niet verlaten : opnieuw wordt uitdrukkelijk verklaard dat we hier staan voor een welwillende tegemoetkoming « mesure de bienveillance » en niet voor een recht. (Verslag van den heer Hanssens, Pasin. 1893, blz. 274.)

De absolute beteekenis aan dit principe gehecht, werd zoowel in 1873 als in 1893 eens te meer bewezen door de gevolgtrekkingen die men er van afleidde. Niet alleen de willekeurige bepaling van het bedrag door den Staat zelf, en die van de voorwaarden van uitvoering dezer verplichting, enz. werden aldus mogelijk, maar vooral het instellen van hoogervermelde commissie, die rechtstreeks en in laatste aanleg zou beslissen in geval van betwisting.

Het bestaan dezer commissie bewees ten overvloede, dat aan de eigenaars geen burgerlijk recht werd toegekend, en dat de Staat zich ook niet verplichtte door een schadeberokkende daad, die onder toepassing zou vallen van art. 1382 B. W., zooniet zou de heer Thonissen gelijk gehad hebben, wanneer hij deze commissie een ongrondwettelijk rechtscollege noemde.

Merkwaardig in ditzelfde opzicht was in 1893 de betwisting of het aanvaarden, zonder eenig voorbehoud, van de aangeboden schadevergoeding, verval meesleept van alle verdere rechten. Die bedenkingen werden uit den weg geruimd door de verklaringen van den Minister, dat de wet zich niet op het terrein van de rechten der burgers beweegt, en dus ook niet raken kan aan anderszins bestaande rechten, daarom ook geen verval van rechten kan tengevolge hebben en aangezien er geen nieuw recht toegekend wordt, dat een voorbehoud van rechten binnen het kader van de wet ook geen zin heeft. (Zie de stelling van den heer Woeste, die meende dat de aanvaarding verval van verdere rechten meebracht, bij gelegenheid van het amendement van de heeren Raemdonck en Doucet om zulks te vermijden, Pasin. 1893, blz. 286-287.)

Het lijdt dus niet den minsten twijfel dat naar streng recht het principe van het niet-verschuldigd zijn eener vergoeding, en bijgevolg in de rechtspraak de solutie van de heerschende meening rotsvast staat. En toch bewijst de uitzonderings- en gelegenheidswetgeving, dat het rechtsgeweten van de Natie het noodig oordeelt de gevolgen ervan soms te verbeteren. Dat gebeurde reeds op grond van het

materiaal, dat vroeger aangevoerd werd (in 1893 werd uitdrukkelijk verwezen naar en gebruik gemaakt van de grondige behandeling dezer stof door meester Falloise : « Des servitudes militaires et des autres servitudes d'utilité publique », 1888, Société anonyme de l'imprimerie liégeoise; ook verschenen in de J. T. 1888, kol. 1364 en vlg.), en waarover wij zooeven een overzicht gegeven hebben; vandaag echter worden die beschouwingen van billijkheid nog gesterkt door het principe van de solidariteit der Natie, zooals dat reeds gewerkt heeft in onze na-oorlogsche wetgeving.

De wetgeving op de vergoeding van oorlogsschade heeft inderdaad aangenomen, dat een benadeeling gericht tegen het volk als geheel, dat de daden van overmacht, die de volksgemeenschap treffen, niet voor rekening moeten blijven van de bepaalde personen, die concreet getroffen worden; de schade, die zij lijden, moet afgewenteld worden op het algemeen, de solidariteit van de Natie eischt, dat elk zijn deel zou dragen.

In het licht van de algemeene principes, de wettelijke precedenten en het sedertdien aangenomen beginsel van de solidariteit der Natie, verdient de vraag, welk middel er onder de tegenwoordige omstandigheden ter verzoening van de tegenstrijdige werkende krachten dient aangewend te worden, aller belangstelling.

Zal de wetgever eindelijk raken aan de algemeene positieve rechtsprincipes door een wettelijke regeling van de geheele stof der militaire erfdiensbaarden; zal artikel 544 B. W. in het gedrang komen? Nu er een nieuwe periode van verdedigingswerken en van versterkingsbouw is angebroken, zou dergelijke maatregel welkom zijn.

Indien men zodoende in het kader van het gemeen recht de vergoeding zou toekennen, moet men natuurlijk besluiten tot de onmogelijkheid om de soms uiterst belangrijke betwistingen oppermachtig te laten beslechten door een commissie, zonder dat beroep op de gewone onafhankelijke rechtsmachten openstaat. De tusschenkomst van deze rechtsmachten zou trouwens noodzakelijk zijn om aan het feit, dat het hier geen zuivere milddadigheid geldt met als eenige oorzaak den « Animus donandi », maar dat er een werkelijk nadeel ten grondslag ligt aan de vergoeding, al zijn gevolgen te verzekeren. De rechter zou met de gewone waarborgen de verhouding bepalen tusschen de werkelijke schade en de vergoeding.

Indien men integendeel aan de oude positieve rechtsprincipes niet wenscht te raken, en opnieuw verkiest tot een uitzonderingswet zijn toevlucht te nemen, dan zullen nochtans zekere wijzigingen van de voorwaarden ernstig in overweging dienen genomen te worden.

Zelfs indien de regeering geen andere dan vooraf bepaalde verplichtingen aanvaardt, zoodat de gewone rechtsmachten er niet noodig zijn om te veroordeelen tot de vergoeding die de werkelijk geleden schade dekt, dan nog zou een beroep op den rechter groote voordeelen bieden : in geval van betwisting zou het bewijs moeten geleverd worden van het bestaan en het belang der waardevermindering; indien zij niet bestaat (b.v. omdat het akkerland geldt, ver van alle verkeerswegen gelegen, waar men niet bouwt), wordt geen vergoeding toegekend; indien de militaire werken benevens de nadeelen ook voordeelen hebben meegebracht (b.v. omdat de erven gemakkelijker te bereiken zijn, zoodat de uitbating erbij wint); dan kan met kennis van zaken tot vergelijking worden overgegaan.

Ten aanzien van den vorm der vergoeding zou men ook een ernstig onderzoek kunnen instellen naar de wenschelijkheid het uitsluitend stelsel der rentetitels prijs te geven.

Dit stelsel scheen voorzeker een groot voordeel te bieden, omdat de rente tijdelijk uitgekeerd wordt, zooals het bestaan der erfdiensbaardheid ook tijdelijk kan zijn. Vandaag wordt dit voordeel echter bedreigd door aanhoudende waardeschommeling, zoodat de Staat misschien na enkele jaren te veel zal betalen, ofwel de eigenaar een onbeduidende vergoeding ontvangen zal ten aanzien van de schade op dat oogenblik geleden. Het bedrag der toegekende rentetitels onderwerpen aan herziening, is nadeelig en practisch onmogelijk.

Onder bijzondere omstandigheden kan de vergoeding in den vorm van rentetitels practisch onop-eischbaar worden; b.v. wegens verbrokkeling der bezwaarde eigendommen, zoodat het de moeite niet meer loont het noodige te doen om de rente te ontvangen. Zeer dikwijls werden de talrijke handteekeningen niet meer verzameld om het gering bedrag op te strijken, waartoe zij noodig waren.

Talrijk zijn de gevallen waarin de toekenning van een kapitaal de voorkeur verdient. De rentetitels, die het vastzitten van een kapitaal veronderstellen, zouden aldus beter vervangen worden door een uitkeering van kapitaal, waar een waardevermindering van handels- en nijverheidsuitbatingen moet vergoed worden, en waar de omloop van het geld van meer belang is dan ten opzichte van landeigendom. (Zie o.a. het verslag van den heer Hanssens, Pasin. 1893, blz. 283.)

Het biedt ontegenzeggelijk groot voordeel, den toestand volledig te vereffen, waarbij eenvoudig rekening gehouden wordt met alles wat normaal voorzienbaar is; partijen weten dan waar ze zich moeten aan houden en zullen de onvoorzienbare waardeschommelingen, alle goede en kwade kansen, die haar eigendom te wachten staan, voor eigen

rekening nemen, zooals ieder eigenaar dat doen moet.

Niets zou trouwens beletten een gemengd stelsel aan te nemen (Fallose, J. T., 1888, kol. 1430), waarbij men zich zou aanpassen aan de voorzienbare gevolgen van de bestemming der plaats. De rechter, die voldoende waarborgen biedt van onaf-

hankelijkheid, zal oordeelen (zooals dat meermaals gebeurt op andere gebieden van schadeloosstelling) of de toekenning van een kapitaal, ofwel die van een rente, de beste vorm der vergoeding is.

G. SPANOGHE,
Assistent aan de Universiteit
te Gent.

HET GEBRUIK DER TALEN IN GERECHTSZAKEN

In aansluiting met zijn belangrijke mercuriale over het « Gebruik der talen in gerechtszaken », die door ons blad gepubliceerd werd, heeft de Heer Procureur-Generaal Hayoit de Termicourt het hieronder staand rondschriften gericht aan de parketten van zijn gebied.

In mijn openingsrede van 16 September 1935 heb ik een aantal beschouwingen uiteengezet over de wet van 15 Juni 1935 betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken.

Ik acht het nuttig deze beschouwingen aan te vullen door enkele praktische onderrichtingen, die ik de eer heb onderaan te geven.

Ik onthoud mij te spreken van de beschikkingen der wet, die, 't zij uw werkzaamheid, 't zij deze der ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij de politierechtbanken van uw arrondissement niet rechtstreeks aanbelangen (beschikkingen betreffende het Hof van Verbreking, de militaire rechtsmachten, de kantons van Duitse uitdrukking en de rechterlijke inrichting).

* * *

I. — Het grondbeginsel der *éentaligheid* door de eerste drie artikels der wet aangehaald in de burgerlijke- en handelszaken, wordt toegepast door de artikels 11 tot 15 en 19, al. 1 en 2, op de strafzaken.

De *tweetaligheid*, toegelaten door artikels 4 en 6 voor de burgerlijke rechtbanken en de rechtbanken van koophandel van eersten aanleg, waarvan de zetel in het arrondissement Brussel gevestigd is, andere dan deze waarvan het rechtsgebied uitsluitend bestaat uit Vlaamsche gemeenten, gelegen buiten de Brusselsche agglomeratie, is insgelijks aangenomen door artikels 16 en 21 wat de politierechtbanken betreft van het gerechtelijk arrondissement Brussel — andere dan deze van Assche, St-Kwintins-Lennik, Vilvoorde en Wolverthem, alsook wat de correctioneel rechtbank van Brussel betreft, rechtdoende in eersten aanleg, en door artikel 19, 3e al., wat het Hof van Assisen van Brabant betreft.

Evenals in burgerlijke- en handelszaken de partijen in de omstandigheden, opgesomd in artikel 7, hunne verwijzing kunnen bekomen naar eene rechts-

macht van denzelfden rang in een andere taalstreek, zoo geven artikels 20, 21 en 23 dezelfde vrijheid aan de beschuldigten en aan de verdachten.

Het vrijwaren der rechten van de verdediging, dat deze beschikkingen heeft uitgelokt, is ook nog aan de basis der artikels 8, 22, 30 tot 32, 35 al. 3, 36 en 38.

* * *

II. — Artikel 8 voorziet de vertaling, op de kosten der pleiters van de *stukken voorgelegd* in eene burgerlijke- of handelszaak, die opgesteld zijn in eene andere taal dan deze der rechtspleging. In strafzaken heeft de verdachte, die slechts een der beide landstalen verstaat, het recht te eischen dat er, op de kosten der Schatkist, een vertaling bij het dossier gevoegd worde der *processen-verbaal*, der *verklaringen van getuigen of klagers*, en der deskundige verslagen, opgesteld in een andere taal. (Artikel 22.)

Het uitoefenen van dit recht in strafzaken is aan de volgende voorwaarden onderworpen: de vertaling dient aangevraagd bij verzoek, gericht aan den ambtenaar van het Openbaar Ministerie, langs het kanaal der Griffie, ten laatste den 8n dag na de betekening, 't zij van het arrest van verwijzing naar het Hof van Assisen, 't zij van de dagvaarding om te verschijnen voor eene correctioneel- of politiezitting.

Om aan de verdachten de uitoefening van dit recht niet te onttrekken, dient, ten minste wanneer de betichte niet aangehouden is, een voldoende termijn gelaten tusschen de betekening der dagvaarding en den datum der verschijning.

Alhoewel de wet het niet uitdrukkelijk aanstippt, blijkt het, dat wanneer de *verdachte door de dagvaarding niet geraakt werd* en dat deze bij verstek veroordeeld werd, het verzoek nog mag ingewilligd worden, alhoewel de termijn, voorzien bij artikel 22, noodzakelijkerwijze verstreken zijn. Desnoods zal de zaak uitgesteld worden voor zooveel, wel te verstaan, het verzoek werd ingediend vóór den dag,

waarop de rechtbank zal dienen uitspraak te doen over het verzet.

Hetzelfde recht wordt aan den verdachte toegekend vóór de rechtsmachten van hooger beroep, voor de nieuwe voorgelegde stukken.

De kosten van vertaling in strafzaken dienen groot op voet van artikel 10 van het Tarief in strafzaken; zij vallen ten laste van de Schatkist.

De beschikkingen van artikels 8 en 22 zijn aangevuld door deze van artikel 38, hetwelk voorschrijft dat een vertaling gevoegd worde bij de akten der rechtspleging, vonnissen of arresten te teekenen in eene taalstreek, waarvan de taal deze niet is in dewelke de akte is opgesteld, en hetwelk elke partij er toe machtigt, *op hare kosten*, een vertaling te vragen van elke akte der rechtspleging van elk vonnis of arrest.

Dient de vertaling gedaan door een beëdigd vertaler?

De wet eischt deze tusschenkomst niet. (Verg. artikels 30 tot 32.)

In het geval van artikel 8 hoort het de rechtbank toe de voorwaarden van waarborg te bepalen, dewelke zij vereischt acht voor de geloofwaardigheid der vertaling.

In de gevallen van artikel 22 hoort het den ambtenaar van het Openbaar Ministerie toe er op te waken, dat de persoon, die hij met de vertaling belast, al de gewenschte waarborgen biede; het is niettemin wenschelijk een gezworen vertaler met dit werk te belasten. De na te leven regels in het geval van artikel 38 worden hierna onder nummer VII aangestipt.

* * *

III. — Artikel 11 der wet duidt de taal aan, waarin de processen-verbaal betreffende de opsporing en de vaststelling van inbreuken dienen opgemaakt.

Onder voorbehoud van hetgene voor de Brusselsche agglomeratie werd voorgeschreven, dienen de processen-verbaal opgesteld in de taal van de gemeente, waar zij worden opgemaakt.

Het kan gebeuren dat deze taal die der taalstreek niet is, bij dewelke de gemeente werd gerangschikt door artikels 1 tot 5 van de wet.

De uitdrukkingen « Waalsche gemeenten » en « Vlaamsche gemeenten » worden bepaald door artikel 42; een koninklijk besluit van 11 September 1935 (Staatsblad van 13 September 1935), genomen in uitvoering van dit artikel, duidt ze aan volgens gerechtelijk arrondissement.

In de Brusselsche agglomeratie (waarvan de samenstelling, wat de toepassing der wet betreft, bepaald wordt door de 2e alinea van artikel 42) wordt door alinea 2 van artikel 11 een verschillend regiem ingericht. Ik verwijs desaan gaande naar de bladzijden 28 en 29 van mijn openingsrede.

De voorschriften van artikel 11 zijn van toepassing op al de processen-verbaal, opgesteld hetzij door politie- of rijkswachtoverheden, hetzij door ambtenaren gelast de inbreuken vast te stellen en die het opsporen en vaststellen der strafrechtelijke- of fiscale inbreuken aanbelangen, zonder onderscheid tusschen hetgene men « een inleidend proces-verbaal » noemt, opgemaakt van ambtwege of ingevolge eener klacht of aantijging, en de processen-verbaal opgesteld terloops een vooronderzoek of een onderzoek, in opdracht of in uitvoering van een voorgeschreven plicht.

Artikel 11 echter regelt de *onderzoeksakten* niet, uitgevoerd door een onderzoeksrechter of door een ambtenaar van het Openbaar Ministerie in zelfde hoedanigheid : deze zijn onderworpen aan de voorschriften van artikel 12.

Er spruit hieruit b.v. voort, dat een proces-verbaal van huiszoeking, van inbeslagneming of van plaatsopneming opgesteld in eene Waalsche gemeente van een tweetalig arrondissement door den onderzoeksrechter, in de Vlaamsche taal dient opgemaakt, indien deze taal de taal der rechtspleging is, en omgekeerd.

(De akten van vooronderzoek, gedaan door eenen ambtenaar van het Openbaar Ministerie, in deze hoedanigheid, dienen gelijkgesteld met de onderzoeksakten.)

* * *

IV. — Verschillende beschikkingen van de wet voorzien aanvragen of requesten, in te dienen door de partijen of de beschuldigten om te bekomen, ofwel dat de rechtspleging ingesteld in een taal, vervolgd zou worden in een andere (artikel 4, artikel 6 § 2, artikel 16 § 2, artikel 19 al. 3, artikels 55 en 56), ofwel de verwijzing naar rechtsmacht van een ander taalgebied (artikels 7, 19, 20, 23), ofwel de vertaling der stukken (artikels 8, 22), ofwel de machtiging tot het gebruik van een andere taal voor de pleidooien (artikel 36 2°).

In welke taal moeten deze aanvragen worden gesteld?

Wanneer de partij in persoon verschijnt en haar aanvraag mondeling doet, mag zij de taal harer keuze gebruiken (artikel 30).

In strafzaken is de persoonlijke verschijning een recht voor den verdachte.

In burgerlijke- en handelszaken is zij niet toegelaten dan voor zekere rechtsmachten of in zekere zaken.

De aanvragen voorzien bij de wet van 15 Juni 1935 mogen bovendien niet allen mondeling worden gedaan. (Zie artikels 7 § 1, al. 2, 22 en 36, 2°, enz.)

Daar deze aanvragen akten van rechtspleging zijn, schijnen zij, *indien zij niet mondeling gedaan*

worden, in principe, te moeten gesteld worden in de taal der rechtspleging tot dan toe gebruikt.

Dit geschiedt zeker in het geval van artikel 7 wat betreft de aanvraag door de eischende partij, vermits het in de akte tot inleiding van het geding is, dat zij dient gedaan te worden; hetzelfde geldt voor de aanvraag van den verweerder en de aanneming der andere partijen, tenzij de regelen der rechtspleging, van toepassing voor de rechtsmacht welke er kennis van krijgt, een mondelinge verklaring der in persoon verschijnende partij toelaat.

Mij dunkt dat dezelfde regel dient gevolgd te worden wat de schriftelijke aanvraag aangaat, ingediend zooals artikel 8 bepaalt.

Maar de oplossing schijnt mij niet dezelfde in de gevallen voorzien bij de artikels 4, 6 §2 en bij artikel 36 § 2.

Inderdaad, de schriftelijke aanvraag bij deze bepalingen voorzien, moet van de hand van de partij zelf zijn en door *hem zelf onderteekend*. De wetgever heeft niet met billijkheid aan een rechtsonderhoorige de verplichting kunnen opleggen zelf een stuk te schrijven in een taal, welke hem gansch onbekend zou zijn. (Zie mijn openingsrede, blz. 22.)

De aanvragen, voorzien bij artikels 16, 19, 20, 22, 23 en 56, mogen niet uitgaan dan van verdachten. Welnu, artikel 31 van de wet laat, op algemeene wijze, aan de verdachten toe, de taal te gebruiken die ze verkiezen.

Ik denk dat, krachtens dit principe, de verdachte die zelf een der aanvragen, waarvan sprake, schriftelijk doet, niet verplicht is zich van de taal der rechtspleging te bedienen, zelfs wanneer de wet niet als voorwaarde tot de ontvankelijkheid van zijn aanvraag stelt, dat hij de taal niet kenne van de rechtspleging.

* * *

De beslissingen, welke uitspraak doen over die aanvragen, moeten, in principe, verleend worden in de taal die gebruikt wordt voor de rechtspleging op het oogenblik dat zij worden verleend.

* * *

De hierboven behandelde kwesties worden niet opgeworpen wat artikel 32 betreft, de aanvragen waarvan sprake, onvermijdelijk mondeling gedaan zijnde.

* * *

V. — Artikel 23 van de wet moet bijzonder uw aandacht gaande houden.

Mijne openingsrede (blz. 34 tot 37) behelst de uitleggingen, welke, naar mijne meening, er dienen aangegeven.

* * *

VI. — Artikels 30, 31 en 32 laten aan de in persoon verschijnende partijen, aan de verdachten en aan de getuigen toe, gebruik te maken van de taal

hunner keuze voor hun gezegden, verklaringen en getuigenissen.

De door de partijen en getuigen gebruikte taal oefent niet den minsten invloed uit op het bepalen der taal van de rechtspleging.

Deze is ook onafhankelijk van de taal, door den verdachte gebruikt voor zijn verklaringen, behalve wat betreft : a) de processen-verbaal opgemaakt in de Brusselsche agglomeratie (artikel 11, 2°); b) de rechtspleging vóór de rechtbanken van politie van het gerechtelijk arrondissement Brussel — andere dan deze waarvan het rechtsgebied uitsluitend samengesteld is door Vlaamsche gemeenten gelegen buiten de Brusselsche agglomeratie; c) de rechtspleging vóór de correctionele rechtbank van Brussel (artikel 16 §1).

De akten bestemd tot het ontvangen der verklaringen en getuigenissen der partijen, verdachten en getuigen moeten opgemaakt worden in de taal der rechtspleging (onder voorbehoud der voorschriften van artikel 11 voor de processen-verbaal betreffende het opzoeken en het vaststellen der misdaden, wanbedrijven en overtredingen). Maar de afgenomen verklaringen en getuigenissen, wanneer zij opgenomen zijn in deze akten, moeten opgeteekend worden in de taal waarin zij gedaan zijn, tenzij de steller deze taal niet machtig is. (Zie mijn openingsrede, blz. 29.)

De artikels 30, 31 en 32 schrijven voor dat er beroep worde gedaan, wanneer dit noodig is, op de medewerking van een vertaler; artikels 31 en 32, zoowel als de Nederlandsche tekst van artikel 30, vergen de medewerking van een beëdigd vertaler.

Men hoeft aan te nemen, dat de weglating van het woord « juré » in den Franschen tekst van artikel 30 aan een onoplettendheid moet toegewezen worden. Men dient zich bovendien te herinneren, dat de rechtsmachten, waarvan sprake in artikel 30, wanneer zij de medewerking vragen van een vertaler, steeds beroep doen op een beëdigd vertaler en zoo noodig van den vertaler ter terechtzitting zelf den eed afnemen, wat van dezen vertaler, voor de aan de rechtsmacht onderworpen zaak, een beëdigd vertaler maakt. Maar het zal niet altijd mogelijk zijn voor een agent, belast met een vooronderzoek (artikels 31 en 32) die geen eed mag afnemen, ter plaatse een beëdigd vertaler te vinden. In dit geval zal hij in het proces-verbaal de onmogelijkheid voor hem een beëdigd vertaler te vorderen, vaststellen en zal zich wenden tot een niet-beëdigd vertaler. Zeker zal uit hoofde van artikel 40 zulk proces-verbaal ongeldig zijn in dien zin, dat het geen bewijs zal opleveren, maar het zal waarde hebben ten titel van verslag of inlichting.

De verslagen der deskundigen en der vaklieden worden gesteld in de taal der rechtspleging (artikel

33). Ongetwijfeld kan, in strafzaken, de bepaling dezer taal zich wijzigen naar aanleiding van nieuwe telastleggingen of ten gevolge van de aanvraag der verdachten. (Zie b.v. artikels 16 en 23.) Door de taal der rechtspleging moet men hier dus verstaan de taal der rechtspleging op het oogenblik waarop de deskundige gevorderd wordt een bepaalde taak te vervullen. Door verslag verstaat men het geschreven verslag en niet de mondelinge getuigenis van den deskundige.

Aan den aldus vermelden regel voorziet artikel 33 een uitzondering. Wegens bijzondere redenen en in bijzondere zaken kan de rechter door een met redenen omkleede beslissing den deskundige er toe machtigen zich van de taal zijner keus te bedienen.

Deze uitzondering beoogt het geval, waarin een bijzonder kiesch deskundigenonderzoek maar op nuttige wijze kan toevertrouwd worden aan specialisten, welke de taal der rechtspleging niet machtig zijn.

In ieder geval moet er melding worden gemaakt, zoowel in de processen-verbaal als op de zitting-bladen, van de taal waarin de partijen, klagers, getuigen, deskundigen of verdachten hun verklaringen afleggen en van deze gebruikt voor de pleidooien.

De bepaling is dus van toepassing zoowel in burgerlijke- als in handelszaken.

Over artikels 35 tot 37 vindt Ued. een commentaar in mijn openingsrede.

* * *

VII. — Naar luid van artikel 38 dient een vertaling toegevoegd aan elke akte van rechtspleging, en aan elk vonnis of arrest te beteekenen in een gemeente, waarvan de taal deze niet is waarin de akte is gesteld.

Deze regel dult slechts eene uitzondering: wat de akten betreft gesteld in het Fransch of in het Vlaamsch en die in eene gemeente der Brusselsche agglomeratie dienen beteekend.

De kennisgevingen door de griffiers te doen ingevolge artikel 52 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging en 214g en h van het Burgerlijk Wetboek, gelden als beteekening, zij moeten dus desgevallend begeleid zijn van de vertaling voorgescreven bij artikel 38.

In dit geval is het de griffier, die de kennisgeving moet doen, die in de vertaling moet voorzien. Hij dient door de eischende partij het bedrag der vertalingskosten in consignatie te doen geven, indien er, wel te verstaan, kosten dienen gedaan.

Daar deze kosten moeten begroot worden, moet de griffier ze onderaan de uitgifte aanduiden.

Hier nogmaals wordt de tusschenkomst van een beëdigd vertaler niet vereischt; het is eene soortkwestie, door den griffier op te lossen volgens de omstandigheden. De vertaling zal ten anderen dikwijls in de griffie zelf kunnen gemaakt worden.

Volgens de u medegedeelde onderrichtingen dienden in strafzaken de volgende regelen nageleefd voor de vorderingen tot dagvaarding om te verschijnen, uitgaande van een parket der Vlaamsche streek en bestemd voor een rechtsonderhoorige die woont in de Waalsche streek, en omgekeerd; er diende bij de vordering tot dagvaarding een afschrift gevoegd, bestemd om aan den belanghebbende, terzelfder tijd als het afschrift van het exploit, afgegeven te worden; de parketten der Vlaamsche streek moesten er, daarenboven, eene Fransche vertaling der vordering bijvoegen, maar zij moesten zelve voorzien in de Vlaamsche vertaling der Fransche vorderingen, uitgaande van de Waalsche streek.

Dezelfde regelen waren voorgescreven voor de beteekening der vonnissen. (Zie omzendbrieven van mijn ambt van 11 Januari 1922, Nr 2414, 15 en 22 November 1932, Nr 54364 en 55586.)

Voortaan dient er geen onderscheid meer gemaakt tusschen de parketten der Vlaamsche en deze der Waalsche streek.

De ambtenaren van het Openbaar Ministerie der Waalsche, evenals deze der Vlaamsche streek moeten voortaan bij de vorderingen tot dagvaarding en bij de vonnisuittreksels, welke zij doen beteekenen in eene andere taalstreek, eene vertaling bijvoegen; de eene en de andere zullen voortgaan, in dezelfde gevallen, met een afschrift der origineele akte bij te voegen: deze regelen zijn insgelijks van toepassing op de akten te beteekenen in de Duitsche streek.

* * *

VIII. — De wet vereischt, dat in principe al de akten eener rechtspleging en zelfs de uitvoeringsakten gesteld wezen in de streektaal der rechtsmacht: deze regel wordt onder meer aangeduid in artikels 1, 2, 3, 14, 15 en 37.

Zijn aan dit voorschrift onderworpen: de exploiten der deurwaarders, die akten van rechtspleging uitmaken (zooals b.v. de dagvaarding in burgerlijke- of in strafzaken) en deze die de tenuitvoerlegging der vonnissen en arresten betreffen (artikel 37).

Alzoo een deurwaarder van Bergen, verzocht een inwoner dezer stad te dagvaarden vóór een rechtsmacht zetelende te Antwerpen, moet zijne akte in het Vlaamsch stellen en beteekenen, en omgekeerd. Deze regel is van toepassing op de akten van uitvoering in de Vlaamsche streek, eener beslissing genomen in de Waalsche streek en omgekeerd.

Artikel 4 wijkt van dezen regel af wat betreft de rechtsplegingen vóór de burgerlijke rechtbanken en rechtbanken van koophandel van eersten aanleg, waarvan de zetel in het arrondissement Brussel is gevestigd, met uitzondering der vrederegerechten van Assche, St-Kwintens-Lennick, Vilvoorde en Wolverthem en van de werkrechtersraad van Vilvoorde.

Krachtens artikel 6 § 1 kan bovenvermelde toestand zich echter voordoen in geval er meerdere verweerders zijn : gehuisvest in gemeenten met een verschillende taal. Zoo b.v. wanneer er drie verweerders zijn, waaronder er twee Vlaamsche gemeenten bewonen en de derde een Waalsche gemeente, dan moeten zij allen in het Vlaamsch gedagvaard worden.

In mijne openingsrede heb ik de moeilijkheden niet onderzocht, waartegen de toepassing dezer wetsbeschikkingen zich kon stuiten, daar ik, op het oogenblik waarop ik mijne rede opstelde, onwetend was van de reglementaire beschikkingen, die zouden getroffen worden nopens de talenkennis die zou vereischt worden van de deurwaarders. (Maar een Koninklijk Besluit van 9 September 1935 (artikels 4 en 5), verschenen in het Staatsblad van 11 September 1935, heeft van de deurwaarders slechts de kennis van de taal of van de talen vereischt « voorzien vóór het rechtscollege waar zij mochten geroepen worden hun ambt uit te oefenen. »

Dit Koninklijk Besluit is voorwaar in overeenstemming met den algemeenen geest der wet; maar ik vraag me derhalve af hoe, in de practijk, de beschikkingen der wet, in tegenwoordig hoofdstuk onderzocht, in ettelijke gevallen zullen kunnen nageleefd worden.

Wat er ook van weze, in tegenwoordigheid der uitdrukkelijke beschikkingen der wet, zal de betekening eener akte van rechtspleging, gedaan in eene taal die niet de door de wet voorgeschreven zou zijn, ongetwijfeld van ambtswege moeten nietig verklaard worden (artikel 40).

De aandacht der deurwaarders zal op dit punt moeten gevestigd worden, evenals op de gevolgen der nietigverklaringen, die hun zouden toegeschreven zijn. (Wetboek van Burg. Rechtspl., artikel 1031.)

Wanneer zij beteekeningen doen in eene taal, die niet deze der gemeente (1) is, in dewelke zij hun ambt uitoefenen, moeten de deurwaarders, naar mijn oordeel, handelen als volgt :

1) Opstellen van het exploit in de taal der rechtspleging;

2) Afgifte aan den betekende der volgende stukken :

a) afschrift van het exploit;

b) vertaling van het exploit in de taal der gemeente (artikel 38);

c) gebeurlijk, afschrift der akten van rechtspleging beteekend tegelijkertijd met het exploit (zooals : vordering van het parket ten einde dagvaarding, uitgifte van het vonnis);

d) vertaling, in de taal der gemeente, der akte vermeld sub. litt. C.

3) Melding op het origineel van het exploit, als-

ook op zijn afschrift en zijne vertaling, van de afgifte der afschriften en vertalingen.

4) Melding op de stukken in vertaling afgeleverd dat het « vertalingen » zijn.

* * *

IX. — Alinea 5 van artikel 38 laat toe, dat er afgeweken worde van de regels, bevat in de vorige alinea's, 't is te zeggen ontslaat van de voorgeschrevene vertaling, wanneer « de partij, aan dewelke de betekening moet gedaan worden, voor de rechtspleging de taal heeft verkozen of aanvaard, in dewelke de akte, het vonnis of het arrest is gesteld. »

Het feit alleen vóór eene rechtsmacht te verschijnen, als eischer, verweerder of verdachte, moet niet verklaard worden als zijnde de keus of de « aanvaarding » der taal, voorgeschreven voor de rechtspleging in den zin van artikel 38, 5e alinea; het geldt hier enkel eene *onderwerping* aan de gebiedende beschikkingen der wet.

Bedoelde tekst beoogt klaarblijkelijk het geval, waarin de taal der rechtspleging vastgesteld is door de keus of de overeenkomst der partijen. (Zie b.v. artikels 4, 7 § 1, 16 §2, 20, 55, 56.)

Ik denk echter, dat alinea 5 van artikel 38 insgelijks van toepassing is wanneer de partijen bepaald hebben dat de geschillen, in dewelke zij zouden kunnen betrokken zijn, vóór de rechtsmachten van een bepaald ééntalig arrondissement zouden gebracht worden; door deze bepaling hebben zij inderdaad, terzelfder tijd, de vormen der rechtspleging gekozen of aangenomen, eigen aan de aangeduide rechtsmacht, en zodoende deze die het gebruik der talen aanbelangen.

* * *

X. — Elke akte van rechtspleging, gedaan in overtreding met deze bepalingen, wordt door artikel 40 nietig verklaard.

Deze nietigheid heeft een openbaar karakter : Ued. dient ze gebeurlijk ambtshalve op te werpen.

Wat de gevolgen dezer nietigheid en de akten die haar dekken betreft, zie den commentaar van artikel 40 in mijne openingsrede van 16 September 1935.

* * *

XI. — Artikel 41 schrijft voor, dat in *elk* vonnis of arrest (2) melding gemaakt worde van de bepalingen der wet waarvan toepassing gemaakt werd voor het opstellen van het exploit of van de andere akten van rechtspleging, welke het vonnis of het arrest voorafgingen.

De bepalingen der wet van 15 Juni 1935, toegepast voor het opmaken der beslissing zelve, moeten dus niet aangeduid worden.

Men mag zich afvragen of de artikels der wet, toegepast voor het opmaken der processen-verbaal en der ondervragingen, opgesteld terloops een ge-

woon vooronderzoek van het Parket, gevolgd door eene rechtstreeksche dagvaarding, moeten aangestipt worden; deze akten, die ouder zijn dan de akte die de zaak vóór de rechtsmacht der Openbare Vordering brengt, schijnen in feite deze niet te zijn, waarvan gewag in den tekst van artikel 41.

In de Kamer nochtans heeft men, onder voorbehoud weliswaar, de meening uitgedrukt, dat zelfs de artikels betreffende het opstellen der processen-verbaal van politie zouden moeten aangeduid. (Zie Ann. Kamer Volksw., 15 Mei 1934, blz. 1463.) Hunne aanduiding in het vonnis is dus aan te raden.

Ik vestig er insgelijks uwe aandacht op, dat de draagwijdte van artikel 41 verschillend is van deze van artikels 163 en 195 van het Wetboek van Strafvordering, gewijzigd door de wet van 2 Januari 1924: inderdaad, deze laatste artikels maken de aanduiding der wetsbepalingen, die de vormen der rechtspleging voorschrijven, niet verplichtend. (zie o.m. Cass. 4 Juni 1934, Pas. 1934, I, 303.)

Kortom, in de toekomst zooals in het verleden, moeten in de vonnissen, verleend in strafzaken, de artikels aangestipt, waarvan de aanduiding door het

Wetboek van Strafvordering voorgeschreven wordt, en daarenboven, de artikels der wet van 15 Juni 1935, waarvan de aanduiding door artikel 41 dezer wet verplichtend is gemaakt.

XII. — Wat den commentaar van artikels 55, 56, 57 betreft, verwijs ik naar mijne openingsrede van 16 September 1935. (Blz. 45 tot 49.)

De aanvraag waarvan spraak in § 2, al. 2 van artikel 56 mag *mondeling* ingediend worden, zelfs vóór de Raadkamer, wanneer de zaak vóór deze rechtsmacht is ingediend: de eerste alinea van dezen § heeft inderdaad eene algemeene draagwijdte.

* * *

Het is klaarblijkelijk onmogelijk van nu af al de kwesties te voorzien, die de toepassing der nieuwe wet zou kunnen doen oprijzen.

De Procureur-Generaal,
HAYOIT DE TERMICOURT.

(1) Onder voorbehoud echter der gemeenten van de Brusselsche agglomeratie.

(2) De beschikking is van toepassing zoowel op de beslissingen in burgerlijke- of handelszaken dan op deze in strafrechtelijke en disciplinaire zaken.

RECHTSPRAAK

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e Kamer. — 10 Juli 1935.

Voorzitter: M. Joly.

Raadsheeren: MM. de Potter en Delvaux.

Advokaat-Generaal: M. Colard.

Pleiters: Mrs. Verheyden en Van Rompaey.

WET VAN 20 JULI 1932. — ART. 214 j., B. W. — WILLIGE RECHTSMACHT VAN DEN VOORZITTER DER RECHTBANK. — GEEN BEROEP.

De beschikkingen van art. 214 j, B. W. kennen aan den Voorzitter der Rechtbank een willige rechtsmacht toe.

De willige rechtsmacht aan den Voorzitter toegekend ingevolge de wet van Juli 1932, mag niet verward worden met de uitspraken van kortgeding, waarvan beroep mogelijk is. Bij de bevelen geveld ingevolge de wet van Juli 1932, is beroep uitgesloten.

V. d. S. t/ L.

Gezien in regelmatig vorm voorgebracht het bevel door den Heer Voorzitter der Rechtbank van eersten aanleg van Antwerpen verleend op 30 November 1934;

Aangezien «de vrijwillige rechtsmacht van den Heer Voorzitter — hier in zake uitgeoefend — niet mag verward worden met degene van zelfden voorzitter uitspraak doende in kortgeding.»

(Pand Per. 1932, bl. 546, nr 20 1°).

Dat die beslissing ten gevolge der vrijwillige rechtsmacht genomen, niet vatbaar is voor eenig beroep.

Om deze redenen,

Het Hof, gehoord den Heer Advokaat generaal Colard in zijn eensluidend advies in openbare zitting gegeven,

Alle verdere of tegenstrijdige beslitselen afgevoerd.

Verklaart het beroep onontvankelijk.

Verwijst beroeper tot de beroepskosten.

RECHTBANK VAN EERSTEN AANLEG TE ANTWERPEN

2e Kamer bis. — 22 Maart 1935.

Voorzitter: M. Verstraete.

Pleiters: Mters Bosmans en Baeté.

I. WRAGING VAN GETUIGEN. — VERZAKING.
II. VERKEER. — VERPLICHTING RECHTS AF TE ZETTEN. — VERBOD RECHTS VOORBIJ TE STEKEN.

I. — Een partij die getuigen heeft gewraakt, kan van van deze wraking afzien zoolang de Rechtbank er niet over beslist heeft. De partij die de gewraakte getuigen zelf deed dagvaarden wordt verondersteld beslissender wijze aan hunne wraking te hebben verzaakt. Zij kan daar niet meer op terug komen.

II. — Een voerder is verplicht dadelijk rechts af te zetten zoodra hij verwittigd wordt van het naderen

van een ander voertuig. Het is verboden rechts voorbij te steken.

Royal Exchange en Bloemmoelens en Groote Bakkerij
t/ Verbaenen.

Gelet op het voorbereidend vonnis in dato van 22 Februari 1933 en het proces-verbaal van het getuigenverhoor, beiden voorgebracht in geboekte uittreksels;

Aangezien verweerder zich verzet heeft, tijdens het getuigenverhoor, tegen het hooren der getuigen Dillen en Dewevre, om rede de eerste als mededader van het ongeval, de tweede als bestuurder der Groote Bakkerij der Vereenigde Bakkers, rechtstreeks belang hebben in de zaak;

Aangezien verweerder nu ter zitting verklaart van gezegde wraking af te zien, terwijl integendeel de aanleggers aandringen om die wraking aan te nemen;

Aangezien een partij die het recht heeft te vreemden immer de rechtsbekwaamheid behoudt van een recht dat haar toebehoort af te zien; en bijgevolg ook van een wraking zoolang de rechtbank erover niet beslist heeft (P. B. V° Enquête civile 778 — Conclusion 402 — Garsonnet t. II D. P. 82-1-120 — 92-1-36 Dalloz Reper. sup. V° Enquête nr 25) dat daarenboven het doel waartoe aanleggers nu streven met de geldigheid van dien afstand te betwisten, zou hierop onrechtstreeks neerkomen dat ze de wraking, van hun eigene getuigen zouden voordragen wat natuurlijk onmogelijk geworden is door het feit dat, hebbende die getuigen gedagvaard, ze verondersteld zijn aan die wraking beslissenderwijze verzaakt te hebben (Trib. au Diekirch 2 November 1905 Pas. 1908 bl. 152);

Ten gronde :

Aangezien het uit het getuigenverhoor blijkt dat Verbaenen met zijn gespan den linkerkant van den kasseiweg bereed, en in overtreding met art. 7 van het K. B. van 26 Augustus 1925 gewijzigd door K. B. van 1 Juni 1931 op het verkeer nagelaten heeft rechts af te zetten zoodra hij verwittigd werd van het naderen van het door Dillen bestuurd autorijtuig.

Dat zelfs indien Verbaenen het midden van den rijweg volgde, zooals hij het beweert, hij nog inbreuk op het verkeersreglement zou begaan hebben, daar de baan waar de aanrijding gebeurde niet mag aanzien worden als loopende in het vlakke veld en dus Verbaenen verplicht was de rechterkant te houden.

Dat in ieder geval hij zich allerminst aan een onvoorzichtigheid zou vergrepen hebben met het midden van een zoo druk bereden baan te volgen, des te meer daar hij een traag rijdend gespan voerde en bijzonder langzame reflexbewegingen bezit, zooals hij het aan den dag gelegd heeft;

Dat inderdaad het vaststaat dat Verbaenen, alhoewel Dillen op een voldoende afstand geseind heeft, slechts zijn ontwijkingsbeweging begonnen heeft toen het aan Dillen, die nochtans volgens getuige Van Sur met eene matige snelheid reed onmogelijk was geworden nog links af te zetten;

Aangezien tevens Dillen ook schuld heeft aan het ongeval om rechts voorgestoken te hebben; dat echter dient in acht genomen dat de traagheid met de welke Verbaenen rechts afzette, Dillen in de waan gebracht heeft dat hij gerust vrij rechts mocht voorbijsteken en dat de weg hem niet afgesneden zou worden;

Aangezien beide partijen hebbende een fout

begaan de verantwoordelijkheid tusschen beiden in gelijke mate dient verdeeld te worden.

Wat de schade aangaat :

Aangezien de aan het autorijtuig aangebrachte schade bewezen zijn tot een beloop van 2.572 fr. bij dewelke dienen bijgevoegd de deskundige kosten 't zij 145 fr., om de noodige betwiste herstellingen te begrooten.

Aangezien tengevolge van de geleden schade de auto van tweede verzoekster gedurende vijf dagen onbruikbaar is gebleven, en dat uit dien hoofde aan tweede verzoekster een som van 50 fr. per dag, hetzij in het geheel 250 fr. verschuldigd is.

Om deze redenen,

De Rechtbank alle andere en tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende;

Zegt voor het recht dat het aan verweerder behoort ter zitting af te zien van de wrakingen door hem slechts tijdens het getuigenverhoor voorgedragen;

Zegt voor recht dat 1/2 der verantwoordelijkheid van de aanrijding ten laste van verweerder dient gelegd;

Veroordeelt bijgevolg verweerder om aan eerste aanlegster te betalen, de som van 1358,50 fr. en aan tweede aanlegster de som van 125 fr., deze twee sommen met de gerechtelijke intresten.

Veroordeelt bovendien verweerder in de kosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST. NIKLAAS

29 October 1935.

Voorzitter : M. De Cleene.

Rechters : MM. Verschuren en Verbeke.

Referendaris : M. Thuysbaert.

Pleiters : Mters De Pesseroey en Van Haelst.

CONCORDAAT. — NIET-DEELNEMING AAN DE CONCORDATAIRE WERKZAAMHEDEN DOOR EEN SCHULDEISCHER. — VERVAL.

1. *Het toegestane concordaat is een wederkeerige overeenkomst waarvan, bij toepassing van art. 1184, de uitvoering of de ontbinding mag worden aangevraagd;*
2. *Daartoe echter moet de hoedanigheid van schuldeischer vast staan;*
3. *Is dus niet ontvankelijk de vraag tot ontbinding van het concordaat indien men geen deel heeft genomen aan de werkzaamheden van het concordaat en achteraf niet het bestaan en het bedrag eene schuldvordering heeft doen vaststellen.*

Tetaest t/ Wwe Van Daele.

Herzien de geregistreeerde dagvaarding van 28 Juni 1935;

Gezien, in minuut, het tusschenvonnis door de Rechtbank in zake geveld, den 23 Juli daaropvolgende;

Aangezien de aanlegger, tot staving zijner rechtsvordering, aanvoert dat hij niet het dividend heeft ontvangen waartoe gedaagde zich, bij concordataire overeenkomst, tegenover haar schuldeischers had verbonden en hij, dienvolgens, gerechtigd is, krachtens

de wet van 29 Juni 1887, art. 27, de ontbinding van het concordaat te vervolgen;

Aangezien het akkoord door den wetgever beschouwd wordt als een wederkeerige overeenkomst waarvan, bij toepassing van art. 1184 van het B. W. hetzij de uitvoering, hetzij de ontbinding mag aangevraagd worden, wanneer een der partijen hare verbintenissen niet nakomt;

Aangezien de uitoefening van dit recht als noodzakelijke voorwaarde vereischt: de hoedanigheid van schuldeischer in hoofde van den aanlegger;

Aangezien de eischer Tetaert geen deel heeft genomen aan de werkzaamheden van het concordaat; dat hij, evenmin, naderhand het bestaan en het bedrag eener schuldvordering deed vaststellen;

Aangezien de verweerster aan den aanlegger de hoedanigheden van schuldeischer ontkent;

Dat de door aanlegger ingestelde rechtsvordering niet strekt tot de erkenning van eenig recht; dat zelfs het bedrag der beweerde schuldvordering in de dagvaarding niet wordt aangegeven; dat de Rechtsbank, bijgevolg, hierover geen uitspraak kan doen zonder de gerechtelijke overeenkomst te buiten te gaan;

Aangezien dat, zoolang dit geschil niet beslecht is, de rechtsvordering, strekkende tot ontbinding van het akkoord, wegens niet-uitvoering, niet ontvankelijk is;

Om deze redenen:

De Rechtsbank, alle verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart de rechtsvordering hic et nunc niet-ontvankelijk; verwijst aanlegger in de kosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUGGE

29 October 1935.

Voorzitter: M. Vandepitte.

Referendaris: M. Ed. Maertens.

Pleiters: Msters Claeys Ad. en Muylle.

I. ZEERECHT. — LIGDAGEN. — OVERLIGDAGEN. — BETEKENIS EN AARD.

II. METING. — VERLIES AAN LADING.

III. SCHIPPER. — VRACHTBRIEF. — GEEN REKLAAM. — AKKOORD.

I. — *De ligdagen (surestaries) beginnen te loopen sedert de aanmaning, omdat zij eene schadevergoeding zijn voor de onuitvoering van eene verbintenis van doen.*

Het stelsel, waarbij de ligdagen een deel zijn van den vrachtprijs, is in strijd met het gebruik, want in de losdagen (starie) worden de feestdagen niet meegerekend, doch wel in de ligdagen.

De algemeene bevrachtingsvoorwaarden, door den Hooger Raad voor de binnenvaart opgesteld, bezitten geen wettelijke kracht, zijn op dit punt in strijd met de gebruiken en het gemeen recht, en beheerschen enkel de bevrachtingen, die er naar uitdrukkelijk verwijzen. (1)

II. — *De meting volgens diepgang; moet bij het verrekken en bij de aankomst dezelfde lading aanwijzen, in een gesloten schip, op zoete wateren, buiten ongelukken, of verdamping van gewassen kolen. Integendeel moet het gebruiken van verschillende wijzen van opmeten, tot dwaling leiden.*

III. — *De schipper, die de hoeveelheden bij het verrekken en ter bestemming op zijn vrachtbrief laat opteekenen, zonder verzet te doen, erkent ze als juist.*

Deze opteekening is gelijk met de voorbehoudingen van het art. 7 der wet op het vervoer.

Maes t/ Lecluselle en Becquaert.

Aangezien eischer de betaling van 48 reichsmark in Belgisch geld opvoert voor drie ligdagen, van rechtswege begonnen, den 4, 5 en 6 Juni 1933;

Aangezien verweerster antwoordt dat er geene verschuldigd zijn omdat eischer geen aanmaning gedaan heeft, noch bemerkingen deed opteekenen bij het afleggen van zijn vrachtbrief;

Aangezien de ligdagen (surestaries) een schadevergoeding zijn, voor de onuitvoering van een verbintenis van doen — het schip gedurende de losdagen (starie) ontladen; dat deze schadevergoeding slechts begint te loopen sedert de aanmaning art. 1142 B. W.;

Aangezien het stelsel, waarbij de ligdagen een deel zijn van den vrachtprijs, in strijd is met het gebruik want in losdagen worden de Zon- en feestdagen niet medegerekend, zoo bijvoorbeeld de H. Bloeddag te Brugge, terwijl ze altijd in de ligdagen medegesteld worden, omdat het hier een schadevergoeding geldt;

Aangezien eischer vruchteloos de algemeene bevrachtingsvoorwaarden inroept, die op 29 April 1927 door den Hooger Raad voor de binnenvaart, opgesteld werden;

Aangezien deze voorwaarden geen wettelijke kracht bezitten en vreemd zijn aan de bevrachters, dat zij op dit punt in strijd zijn met het gemeen recht en met de gebruiken, dat zij derhalve alleen lijk de bevrachtingen zullen beheerschen, die ernaar uitdrukkelijk verwijzen;

(Smeesters en Winkelmolen Dr. Mar. et fluvial Nr 383 J. C. Fl. 1929, nota van referendaris Vrebois bl. 292).

Dat er overigens op bl. 4 van hunne inleiding, bekend wordt dat voortaan elke vrachtbrief de melding zou moeten bevatten, dat de bevrachting gesloten werd volgens deze algemeene voorwaarden om dan na eenigen tijd, te kunnen onderzoeken welke bepalingen van algemeene toepassing geworden zijn en door een wet dienen verplichtend gemaakt te worden.

Aangezien de vordering dus slecht gegrond is;

Aangezien de verweerster beweert dat het schip uit Brugge met 286 T 550 vertrokken is en te Diksmuide nog enkel 282 T 970 bevatte. Dat hij voor dit te kort van 3 T 580 een schadevergoeding van 411,70 frank vraagt (3 T 580 × 115).

Aangezien eischer opwerpt dat het gewone reisverlies niet overtroffen werd;

Aangezien het verschil aan de peilschalen te Brugge en te Diksmuide in beide plaatsen in zoet water na 10 dagen een lading van 282.970 ton bewijst, dus een verlies van 3.580 ton sedert het vertrek uit Brugge;

Dat de meting volgens diepgang bij het verrekken en ter bestemming dezelfde lading zou moeten aanwijzen, dat het gebruiken van verschillende wijzen van opmeten integendeel tot dwalingen moet leiden, bij voorbeeld, indien, na de meting door diepgang te Brugge, men overging te Diksmuide tot de afweging met zeer kleine hoeveelheden, op kleine weegschalen;

Dat er hierdoor overigens een gevoelig verlies van kolen zou ontstaan; doch dat er geen reisverlies kan gebeuren tusschen Brugge en Diksmuide in een gesloten schip, buiten ongelukken of verdamping van gewasschen kolen;

Aangezien eischer opwerpt dat de ijkopname niet tegensprekelijk was, aangezien de schipper de vermelde hoeveelheid bij het vertrekken en ter bestemming op zijn vrachtbrief heeft laten opteekenen zonder verzet te doen en zonder bijvoorbeeld de melding «gewicht onbekend» te doen opschrijven; dat hij geen tegensprekelijk onderzoek gevraagd heeft, en aldus de opgeteekende hoeveelheden als juist erkend heeft;

Aangezien hij dus niet bewezen heeft dat hij de hoeveelheid te Brugge aangeteekend, afgeleverd heeft te Diksmuide, dat de gedane opteekeningen gelijk zijn met de voorbehoudingen van het art. 7 der wet op het vervoer. Aangezien de verzegeling van het schip, indien zij bewezen was quod non — zonder groote beteekenis is;

Aangezien de tegenvordering dus gegrond is;

Om deze redenen,

De Rechtbank verwerpt de hoofdvordering als ongegrond, veroordeelt eischer tot de gedingskosten;

Wijzende over de tegenvordering;

Veroordeelt hoofdeischer tot de betaling van 411.70 frank aan hoofdverweerder als schadevergoeding;

Vonnis uitvoerbaar bij voorraad en zonder borg, niettegenstaande elk verhaal.

(1) Bij het opmaken der algemeene bevrachtingsvoorwaarden werden de Fransche technische termen van het kontrakt in het Nederlandsch overgezet. Zoo getrouw mogelijk naar hunne beteekenis werden de termen letterlijk vertaald, maar ongelukkiglijk verschilt die overzetting, met de gewone uitdrukkingen door de schippers en handelaars gebezigd, en door een jarenlang gebruik bekrachtigd. Dit verschil kan verwarring scheppen.

Zoo wordt het woord «starie» door ligdag vertaald, en «surestarie» door liggeld. Het is verkeerd, want het liggeld moet in betrekking staan met den ligtijd.

Bij schippers en handelaars wordt de «starie» uitgedrukt door «laad» of «losdagen», «laad» of «lostijd», terwijl de beteekenis, die zij aan «ligdag» geven, de volgende is:

Wanneer het schip langer dan zijn laad- of lostijd gehouden wordt en eene vergoeding per dag moet betaald worden, dan worden die dagen voor dewelke men vergoeding of «liggeld» moet betalen, «ligdagen» genoemd. Ingevolge, wanneer het schip bevracht wordt om te liggen mits zooveel «liggeld» per dag, dan heet het: «op ligdagen» bevrachten.

Tusschen die twee beteekenissen is er te veel verschil opdat er geen verwarring zou ontstaan door een verkeerd gebruik.

Wanneer nu — de gewone gebruikte termen bezigend — de «ligdagen» (surestarie) ten einde zijn, en de tijd, in het Fransch «contrestarie» genoemd, aanvangt, dan past het woord «overligdagen» uitstekend en logischerwijze, om dit tijdstip uit te drukken. Derwijze wordt ook vermeden het woord «extra» dat de vertaler gedacht heeft er te moeten bijvoegen, om dit tijdstip aan te duiden.

L. Vandepitte, scheepsmakelaar, Brugge.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

17 Oogst 1935.

Voorzitter: Mr Musing.

Referendaris: Mr Janssens.

Pleiters: Mters C. Spillemaeckers en Sano.

I. VERKOOP MET EIGENDOMSVOORBEHOUD. — LEENING ONDER VORM VAN VERKOOP MET RECHT VAN WEDERINKOOP BIJ TERUGBETA-

LING. — VERHURING DER VERKOCHE VOORWERPEN AAN VERKOOPER. — SCHIJNAKTE.

II. INTERESTEN: K. B. N° 148 VAN 18 MAART 1935.

I. Wanneer het blijkt uit de feitelijke toedracht der zaak dat partijen nimmer een verkoop of verhuring hebben beoogd doch slechts eene leening onder verkoop- en verhuringsvorm hebben verdoken ten einde de wettelijke beschikking over de bezitsontneming van het pand te ontwijken, is de z.g. verkooper niet gerechtigd de verkochte goederen op te eischen doch enkel terugbetaling van het geleend kapitaal.

II. Vermindering van interesten op voet van het K.B. van 18 Maart 1935 moet niet ambtshalve worden toegepast. Zij moet door de belanghebbende partij worden aangevraagd.

Heyndrickx en Leclercq t/ Dupont en Vermeulen.

Gezien de geregistreerde dagvaarding op 25en en 27en Februari 1935 beteekend;

Aangezien partijen aanzoeken de zaken samen te voegen en er één enkel vonnis over te verleenen;

Aangezien zoowel eischer Albert Leclercq als verweerder Gustaaf Vermeulen bewilligen dat hunne wederkeeringe echtgenooten in rechte verschijnen;

I. In feite:

Aangezien hetzij verweester Dupont, hetzij haar echtgenoot verweerder Vermeulen in de eerste helft van het jaar 1934, handel dreef in de vervaardiging en den verkoop van kartonnen doozen;

Aangezien de mangel aan kapitaal de handeldrijvende ertoe bracht naar een ontleening uit te zien;

Dat dientengevolge de thans gedingvoerende partijen in onderhandeling kwamen en overgingen tot de opstelling van hun overeenkomsten in een onderhandsche akte op 1en Juli 1934 gedagteekend (akte enregistreé un rôle sans renvoi à Boom le dix juillet 1934, volume 2, Folio 99, Case 9. Reçu = cinq mille quatre vingt quatre francs. Le receveur: signature = illible);

Aangezien de bedoelde akte blijken doet:

1°) Dat verweester Dupont bepaalde machines en brevetten aan eischeres Heyndrickx verklaarde te verkoopen voor den prijs van 100.000 frank, waarvoor kwijting geschonken werd;

2°) Dat eischeres Heyndrickx het gebruik der machines en de uitbating der brevetten aan verweester Dupont verklaarde over te laten, mits een maandelijksch huurgeld van 2985 frank;

3°) Dat aan verweester Dupont tot uiterlijk op 31en Juli 1939 het recht voorbehouden bleef om de verkochte machines en brevetten terug in te koopen tegen het bedrag van 100.000,00 frank;

4°) Dat aan eischeres Heyndrickx, voor het geval van kennelijk wantoestand der handelszaak van verweester of voor het geval van uitscheiding van bedrijf, de bevoegdheid toegekend werd ofwel de uitkeering van het bedrag van 100.000 frank te vorderen, ofwel de machines en brevetten te nemen en erover te beschikken naar goeddunken;

Aangezien terzelfder tijd dat gemelde akte ondteekend werd, sloten verweester Dupont en de echtelieden Leclercq-Heyndrickx nog mondeling een overeenkomst waardoor eischer Leclercq zich verbond

zijn bedrijvigheid te wijden aan de uitbating der verkochte brevetten en waardoor verweerster Dupont zich verplichtte hem daarvoor te beloonen met 10 t.h. van de zuivere winsten;

Dat eischeres Heyndrickx zich tevens verbond de huurprijs der machienen en brevetten van 2985 op 585 te verminderen, indien haar echtgenoot zijn verplichtingen niet zou naleven;

Aangezien op 12en October 1934, verweerster Dupont een bedrag van 25.000 frank aan eischeres ontleende mits een interest van 7 ½ t.h. 's jaars, betaalbaar alle drie maanden;

Aangezien ter verzekering van de uitkeering der ontleende gelden, de verweerster Dupont vijf wissels, elk ten beloope van 5000 frank accepteerde;

Dat de eischeres Heyndrickx zich verbond enkel om de zes maanden vanaf 1en Juli 1935 één der vijf wissels in omloop te brengen;

Dat echter de verbintenis van eischeres Heyndrickx onderworpen werd aan de voorwaarde dat de verweerster Dupont aan de eischeres Heyndrickx voor 1en Juli 1935 de helft zou afgeven van den prijs van elk verkocht machien en dat zij voorzichtig het krediet van haar handelszaak zou beheeren;

Aangezien op 31en Januari 1935 de verweerster Dupont verzuimde de huur van 2.985 frank voor Januari verschuldigd te betalen;

Aangezien op 18en Februari 1935 de eischeres Heyndrickx gemachtigd werd beslag tot bewaring te leggen ter verzekering van de huurgelden voor Januari verschuldigd en van het ontleende bedrag van 25.000 frank;

Aangezien op 25en Februari 1935 de eischeres Heyndrickx, samen met de beteekening van bovengemelde dagvaarding, protest liet opmaken voor de vijf wissels van 5.000 frank, waarvan zij, in tegenstrijd met het getroffen accoord, de vervalldag op 15en Februari 1935 ingevuld had;

Aangezien door bovengemelde dagvaarding, de eischeres Heyndrickx vordert:

a) Op grond van de onderhandsche akte van 1en Juli 1934;

1°) De betaling van het bedrag van 2985 fr. voor huurgeld van machienen en brevetten voor de maand Januari 1935;

2°) De uitkeering van het bedrag van 100.000 fr.;

3°) Bij gebrek aan uitkeering van bedoeld bedrag de teruggave der uitkeeren en brevetten;

b) Op grond van de mondelinge leening van 12en October 1934;

De betaling der vijf wissels in hoofdsom en gevolgen;

Aangezien door besluitschrift de eischeres Heyndrickx hare vordering wijzigde;

Dat zij althans vordert:

A) Op grond van onderhandsche akte:

1°) De betaling van het huurgeld voor Januari 1935;

2°) De afstand van machienen en brevetten;

3°) Te zeggen voor recht dat mits betaling van fr. 100.000, de verweerster Dupont noch machienen noch brevetten zal moeten afstaan;

b) Op grond van de ontleening:

De betaling van 25.000 frank met de voorziene intresten;

Aangezien de verweerster Dupont beweert enkel 585 frank hoofdens huurgeld voor Januari verschuldigd te zijn;

Dat zij voorts bij tegeneisch vordert:

1° De ontbinding der overeenkomsten lastens eischeres Heyndrickx;

2°) De gunst het bedrag van 100.000 frank met halfjaarsche afkortingen van 5.000 frank te mogen uitkeeren;

3° De betaling van een schadeloosstelling van 30.000 frank;

4° De handlichting van het beslag tot bewaring;

II. *In rechte:*

Aangezien de onderhandsche akte op 1en Juli 1934 ondertekend, verdicht is;

Dat zij beoogde noch een verkoop noch een verhuur vast te stellen;

Dat zij een leening van 100.000 frank doet blijken en opgesteld werd om de wettelijke beschikkingen over de bezitsontneming van het pand te ontwijken;

Aangezien immers de verkoop tot rechtstreeksch onderwerp de eigendomsoverdracht heeft;

Aangezien de partijen op eersten Juli 1934 geen eigendomsoverdracht betracht hebben;

Dat zulks blijkt:

1° uit de bewoording van artikel IV der overeenkomst;

2° uit het feit dat wanneer het beweerde huurgeld niet betaald werd, de eischeres door bovengemelde dagvaarding niet de uitkeering der verhuurde voorwerpen vordert, maar de uitkeering van honderd duizend frank, alzoo duidelijk te kennen gevend dat zij geen verhuur maar een leening toegestaan had;

Aangezien daaruit volgt dat eischeres Heyndrickx noch de machienen, noch de brevetten kan eischen maar enkel het geleend kapitaal kan opvorderen;

Aangezien nochtans de uitkeering van het kapitaal maar op 1 Juli 1934 opvorderbaar is en vroeger tengevolge van den wantoestand der handelszaak van verweerster Dupont;

Aangezien het onderzoek van de boekhouding van verweerster Dupont veropenbaart dat de algemeene onkosten te hoog beloopt en de belegde kapitalen met vernietiging dreigen;

Dat dientengevolge de wantoestand der handelszaak blijkt en het geleend kapitaal van honderd duizend frank opvorderbaar wordt;

Aangezien de zoogezegde huur voor Januari 1935 een maandelijksche interest aan 35.82 t. h. vertegenwoordigt;

Aangezien het niet blijkt dat eischer Leclercq aan zijn verplichtingen zou te kort gekomen zijn;

Dat derhalve de interest niet mag verminderd worden op 585 frank;

Dat het koninklijk besluit nr 148 van 18 Maart 1935 ook niet toegepast moet worden, daar zulks niet gevraagd wordt;

Aangezien het bedrag van 25.000 frank opeischbaar geworden is, daar de verweerster Dupont, alhoewel zij bekend machienen verkocht te hebben, niet de helft van den prijs voor 1 Juli 1935 aan de eischeres afgeleverd heeft;

Aangezien de wissels, op een wijze door de overeenkomst niet veroorloofd ingevuld en ter betaling aangeboden werden;

Dat dientengevolge de protestkosten niet op wettige wijze uitgegeven werden en ten laste van eischeres moeten blijven;

Aangezien geen schuld in de naleving der overeenkomsten ten laste van de eischeres blijkt en der-

halve de vordering van verweerders tot ontbinding en schadeloosstelling ongegrond voorkomt;

Aangezien de gegrondheid der vordering voor gevolg heeft dat het blijkt dat het beslag tot bewaring om geldige en grondige redenen toegestaan werd;

Aangezien geen omstandigheid der zaak uitschijnen doet dat het zou passen termijnen voor de uitkeering der geleende gelden toe te staan;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle andere of tegenstrijdige besluiten afwijzende, voegt de zaken samen ter rolle onder nummers 59.405 en 59.472 opgenomen, verleent akte dat Gustave Vermeulen bewilligt dat zijne echtgenootte Eva Dupont in rechte verschijne, veroordeelt Eva Dupont aan Madeleine Heyndrickx ten titel van uitkeering van nontleende gelden het bedrag van honderd vijf en twintig duizend frank met de rechterlijke intresten te betalen;

Veroordeelt Eva Dupont aan Madeleine Heyndrickx het bedrag van twee duizend negen honderd vijf en tachtig frank te betalen voor overeengekomen intresten op 31 Januari 1935 vervallen; verwijst Eva Dupont in de kosten tot heden op 308,50 fr. begroot; wijst de tegeneischen van Eva Dupont af en stelt er de kosten van ten haren laste.

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE ANTWERPEN

9e Kamer, 8 Februari 1935.

Voorzitter : M. Angenot.

Rechters : MM. Eyben en Laureyssens.

Op. Min. : M. Rutsaert.

MISDRIJF. — VERJARING. — ONDERBREKING. — DADEN VAN ONDERZOEK. — RECHTERLIJKE OVERHEID. — ONBEVOEGDHEID RATIONE LOCI. — GELDIGE ONDERBREKING.

Daden van onderzoek en vervolging gesteld door een gerechtelijke overheid, die ratione loci onbevoegd was om op te treden zijn een geldige onderbreking der verjaring in strafzaken.

Op. Min. t/ R. J.

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijnen eisch;
Gehoord de betichte in zijne middelen van verdediging;

Aangezien betichte de verjaring inroept zich steunende op het verstrijken van een tijdverloop van meer dan drie jaar sinds den datum der feiten zooals deze in de dagvaarding voorkomt en op het gebrek aan geldige onderbrekings daden in den loop van dit tijdperk;

Aangezien het vaststaat dat tot de noodige onderzoeken en vervolgingsdaden tijdens het nuttige tijdperk en namelijk tot de aanstelling en eedaflegging van deskundigen in datum van 29 October 1932 door de rechterlijke overheden van het arrondissement Brugge, alleen overgegaan werd; dat die overheden onbevoegd waren «ratione loci» om over de aangeklaagde feiten te kennen;

Aangezien in den huidige stand der rechtsleer het volstaat om tot het onderbrekings uitwerksel der onderzoek en vervolgingsdaden aanleiding te geven, dat deze daden voortkomen van een openbaren officier met de macht bekleed den openbaren eisch geldig

in beweging te stellen ten aanzien van den aard van het misdrijf (*Limalette Titre préliminaire du code d'instruction criminelle art. 26 No 63; Braas, Code d'instruction criminelle 2de uitg. blz. 66*), dat het desbehalve onverschillig is dat vermeld officier buiten de perken zijner betrekkelijke bevoegdheid, zijnde «ratione loci» of, zooals het geval is ter zake «ratione loci», zou gehandeld hebben.

Aangezien dit principieel door Procureur Generaal Van Schoor op meesterlijke wijze ontwikkeld in zijn advies het Arrest van het Verbrekingshof van 17 April 1899 voorafgaande (*Pas. 1899, I. 185*) door dit arrest bekrachtigd werd alsook door diegenen van 3 October 1903 (*pass. Pér. 1904 No 268*) en 15 dec. 1930 (*Pass. 1931 I. 17*);

Aangezien het niet te betwisten valt dat de betrokkene jurisdictie van het arrondissement Brugge overeenkomstig hare bevoegdheid «ratione materiae» ter zake handelde; dat hun onderzoek en vervolgingsdaden de verjaring wel degelijk onderbroken hebben en dat deze laatste ten onrechte door betichte ingeroepen wordt,

Gezien de bepaling van het artikel 194 van het wetboek van rechtspleging in strafzaken 1-7 van het S. W. B. en de wet van 2 Januari 1924.

Om deze beweegredenen en gezien artikels 21, 22, 24, 26 der wet van 17 April 1878.

Rechtdoende bij tegenspraak;

De Rechtbank wijst de door betichte ingeroepen exceptie tot verjaring af en veroordeelt betichte tot de kosten.

VREDEGERECHT TE NINOVE

25 Mei 1935

Vrederechter: Mr. Cogen

Pleiters: Mters D'Haese, Van Trimpont en Kieckens.

I. — **BINNENSCHIEPVAART. — TREKWEG. — JAGEN DER SCHEPEN. — K. B. 1 Mei 1889**
II. — **AANSPRAKELIJKHEID (art. 1382). — ONDERHOUD VAN BRUGGEN. — GEMEENTE. — VERANTWOORDELIJKHEID**

I. — *Art. 14 van het K. B. van 1 Mei 1889 dat voorschrijft dat men niet meer dan twee jaagpaarden naast elkaar mag spannen en dat zij met de hand moeten geleid worden, is slechts van toepassing in zooverre de paarden jagende zijn;*

Art. 93 van hetzelfde Koninklijk Besluit dat verbiedt op den trekweg te gaan met paarden die niet jagende zijn, is niet van toepassing op paarden die op weg zijn om een schip dat moest gejaagd worden, te vervoegen;

II. — *Een gemeente is verantwoordelijk voor den slechten staat van eene brug voor wiens onderhoud zij moest instaan.*

Jourquin t/ Gemeenten Liedekerck en Okegem

Aangezien de eisch strekt als volgt:

Dat op 25 December 1934, de aangestelde van eischer, twee paarden leidde, op den trekweg gele-

gen langs de Dender, op het grondgebied Liedekerke-Okegem, teneinde een schip in te halen om het te slepen;

Aangezien op zelfde grondgebied, de trekweg onderbroken is en vervangen door een kleine brug, waarvan het onderhoud ten laste is der gemeenten Liedekerke en Okegem;

Aangezien op het oogenblik, dat eischer's aangezelde, de twee paarden leidde op de gezegede brug, heeft deze laatste zich begeven, met het gevolg dat een der twee paarden in het water viel en verdrink, en het tweede in observatie is moeten blijven gedurende twee dagen;

Aangezien het begeven der brug toe te schrijven is aan den slechten staat waarin zij zich bevond, en beide gemeenten, wegens hunne nalatigheid verantwoordelijk zijn voor de schade door eischer geleden;

Aangezien het ongeval zware gevolgen heeft gehad en de schade als volgt kan worden vastgesteld:

Verlies van een paard:	3.500,00 Fr.
Paard gemist twee dagen:	200,00 Fr.
Kosten ophalen, begraven paard:	150,00 Fr.

Samen: 3.850,00 Fr.

=====

Aangezien alle verzoeken om in der minne overeen te komen, vruchteloos zijn gebleven;

Verweersters zich te zien en hooren verwijzen, om aan eischer, om de hierboven ingeroepen redenen, hoofdelijk te betalen, de som van 3.850 fr. met de rechterlijke intresten en de kosten, dit alles bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande verzet of beroep en zonder borg.

Gehoord de partijen in hunne middelen van verdediging en besluiten;

Aangezien de verweerende gemeenten beweren dat de eisch niet gegrond is, omdat: 1) op grond van art. 14 van 't K. B. van 1 Mei 1889, op de bevaarbare waterlopen, de paarden voor het jagen der schepen moeten aan de hand geleid worden; dat dit in zake niet is geschied, daar het eerste paard met een touw verbonden was aan het tweede, en dat het door zijn geleider bezeten was, in plaats dat deze er naast zou gegaan zijn; 2) op grond van art. 93 van zelfde K. B., volgens hetwelk het zou verboden zijn op den trekweg of de dijken, te gaan met andere paarden dan die welke gebruikt worden tot het jagen;

Aangezien art. 100 van hetzelfde K. B. elke overtreding tegen de bepalingen ervan bestraft met boeten;

Aangezien er echter spruit uit de omstandigheden der zaak, dat de heer Procureur des Konings van het Arrondissement *Brussel*, de zaak op strafgebied *niet* heeft vervolgd, omdat zij, volgens zijn oordeel, van burgerlijken aard was;

Aangezien art. 14 van voornoemd K. B., op de paarden welke *jagend* zijn: de termen bewijzen het: men mag zonder de bevoegde toelating, niet meer dan twee jaagpaarden naast elkander «spannen»; de paarden moeten gedurig met de hand geleid worden, en de gekasseide of met steenslag verharde strook van het jaagpad, volgen; bij gebrek aan zulke strook, moeten zij op tenminste 1 m. 50 afstand van den oeverkant blijven;

Aangezien dit art. 14 in zake niet toepasselijk is, omdat de kwestieuze paarden *niet jagende* waren;

Aangezien art. 93 evenmin toepasselijk is, omdat dit artikel verbiedt op den trekweg te gaan, met paarden die *niet gebruikt worden voor het jagen*; nu, de kwestieuze paarden zijn in dienst van een persoon wiens bedrijf het is schepen te jagen, en die daartoe paarden heeft; die paarden worden dus gebruikt om te jagen, en er spruit uit de omstandigheden der zaak, dat eischer met zijne paarden een schip dat hij belast was te jagen, moest vervoegen; daartoe moest hij den trekweg volgen met zijne paarden;; die paarden waren niet bezig met te jagen, maar het art. 93 zegt niet dat de paarden *jagende* moeten zijn (in tegenstrijd met de termen van art. 14 die bewijzen dat dit laatste artikel slaat op paarden die *jagende* zijn).

Aangezien trouwens de paarden zich niet op den trekweg zelf bevonden, maar op een klein brugje, toelattende de rivier over te steken, hetwelke nochtans als afhankelijk van den trekweg.

Aangezien het ongeval wel te verwijten is aan den slechten toestand van dat brugje; het paard is er met een poot doorgeschooten, en het zou in het water gevallen zijn, zoowel aan de hand geleid, als verbonden met het tweede paard; zonder den slechten toestand van het brugje, zou er zich geen ongeval hebben voorgedaan;

Aangezien de twee gemeenten dus wel verantwoordelijk zijn voor het ongeval en zijne gevolgen, en voor de schade geleden door eischer, moeten instaan;

Aangezien er spruit uit de verklaringen der partijen, dat volgens veearts *Renaer* het verongelukte paard eene waarde van 2.500 fr. kon hebben; dat het paard dus billijk mag geschat worden op 2.500 franken;

Aangezien er verder niet wordt geloofend dat het tweede paard gedurende twee dagen in observatie is moeten blijven, waarvoor eischer 200 fr. schadevergoeding vraagt, wat niet overdreven blijkt te zijn;

Aangezien de kosten van optrekken der paarden en begraven van het gestorven paard, niet betwist worden, en ook niet overdreven zijn;

Om deze redenen:

Wij, Vrederechter voornoemd, beslissende teggensprekelijk en in eersten aanleg;

Verklaren den eisch gegrond;

Verklaren de twee verweerende gemeenten verantwoordelijk voor het sterven van het eerste paard, en voor al de schade welke eischer zooals hooger gezegd, geleden heeft;

Verwijzen de verweersters solidairlijk tot het betalen aan eischer, der volgende sommen:

Verlies van een paard:	2.500,00 Fr.
Paard gemist twee dagen:	200,00 Ff.
Kosten ophalen, begraven paard:	150,00 Fr.

Samen: 2.850,00 Fr.

Verwijzen verweersters tot de rechterlijke intresten en tot de kosten des gedings, begroot ter somme van 250,50 fr., niet inbegrepen de kosten van registratie dezer, zoo er grond toe is.

Verklaren tegenwoordig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande beroep en zonder borg.

VREDEGERECHT TE VILVOORDE

13 November 1935

Rechter: Mr. René Vliebergh
 Pleiter: Mter Nauwelaers

I. — ERFDIENSTBAARHEID. — TE NIET GAAN.
 — STILZWIJGENDE AFSCHAFFING.

II. — AUTHENTIEKE AKTE. — BEWIJSKRACHT.
 — STOFFELIJKE MISSING IN HET AFSCHRIFT.
 — VOORLEGGING VAN DE AUTHENTIEKE AKTE.

I. — *Indien bij gemeen akkoord, werken worden uitgevoerd in zulker voege dat het aan een der partijen onmogelijk wordt een bestaande erfdiensbaaerheid nog langer uit te oefenen, worden partijen verondersteld bij gemeen overleg deze erfdiensbaaerheid te hebben afgeschaft.*

II. — *Indien het blijkt dat er eene stoffelijke missing is geslopen in het afschrift, kan de rechter de voorlegging van de authentieke akte bevelen (art. 1334 B. W.).*

Bollyn t/ Loos

Aangezien de eisch strekt tot:

1) het veroordeelen van verweerder om een waterput open te maken, ten einde aanlegger toe te laten de erfdiensbaaerheid van waterputten uit te oefenen;

2) het veroordeelen van verweerder tot het verplaatsen van schelfbalken zoodanig dat deze niet meer steunen op het goed van aanlegger;

Aangezien aanlegger zijn eerste vraag steunt op de bepalingen van zijn eigendomstitel, waarin inderdaad ten voordeele van aanlegger een erfdiensbaaerheid wordt toegekend, die hem recht geeft water te putten in den put zich bevindende op het goed van verweerder; dat verweerder dit niet betwist, maar tevens doet opmerken dat door gemeen akkoord een einde werd gesteld aan het uitoefenen van deze erfdiensbaaerheid;

Aangezien inderdaad blijkt uit de gegevens ons ter zitting medegedeeld dat in het jaar 1933 partijen een gemeenen muur, zonder opening, hebben opgericht op de grens hunner aanpalende eigendommen; dat door deze scheidingsmuur op te trekken, de erfdiensbaaerheid van water te putten door aanlegger niet meer kan uitgeoefend worden, vermits den doorgang tot op 't goed van verweerder, waar zich de put bevindt, onmogelijk werd gemaakt; dat aanlegger, die de helft der kosten van dezen scheidingsmuur heeft betaald, zonder twijfel, op dien oogenblik het eens was om deze erfdiensbaaerheid af te schaffen; dat trouwens aanlegger niet loochent dat hij op dien oogenblik een pomp en buizen heeft doen plaatsen waarmede hij water kan bekomen uit den put, waar hij vroeger water ging halen; dat bijgevolg zijne vraag voor het eerste gedeelte van zijnen eisch ongegrond is;

Aangezien voor de tweede vraag, betreffende het wegnemen der schelfbalken, aanlegger zich ook beroept op zijn eigendomstitel, akt verleden voor Meester De Ruydts, notaris te Vilvoorde, den 19 December 1932 en waarin zou geschreven zijn de volgende bepaling:

« De schelfbalken van lot 2 moeten nimmer op de » tegenwoordige wijze hun steun vinden in gevel » A. B. »

Aangezien de gevel A. B. den gemeenen gevel is tusschen de eigendommen der partijen; dat de bepaling zooals ze is opgesteld, blijkbaar een vergissing van opstel is; dat inderdaad alles schijnt aan te duiden dat de bestaande toestand moest blijven gehandhaafd; dat trouwens aanlegger beweert dat in den eigendomstitel door aanlegger aangetoond, titel die slechts een afschrift is, een drukfout als gevolg heeft gehad dat het woord — immer — voorkomende in de origineele akte, in het afschrift aan aanlegger gegeven, het woord — nimmer — is geworden;

Aangezien inderdaad dit de logische uitleg schijnt te zijn; dat nochtans de Rechtbank van deze vergissing een materieel bewijs moet hebben, hetgeen enkel kan gebeuren door toepassing van art. 1334 van het Burgerlijk Wetboek.

Door deze redenen:

Na melding gemaakt te hebben van de beschikkingen der art. 2-3, 34, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, tegensprekelijk en in hoogsten aanleg recht doende, verklaren ongegrond de vraag strekkende tot het heropenen van den waterput en vooraleer uitspraak over de tweede vraag te doen, bevelen aan notaris De Ruydts, woonachtig te Vilvoorde, Vlaanderenstraat, 83, te verschijnen voor onze Rechtbank op 28 November 1935, om 3 ure, om aan de partijen en aan Ons, den origineelen tekst voor te leggen van de akte door hem opgesteld den 19 December 1932.

Verlaten ons op de naartige partij om deze verschijning te bewerken.

Kosten voorbehouden.

WERKRECHTERSRAAD TE BRUGGE

17 Juni 1935.

Dujardin t/ Fadeur.

Voorzitter: M. H. Ramboer.

Rechtskundig Bijzitter: M. L. B. Van den Bussche.

Pleiter: Mter Saintraint (der Balie te Namen).

RECHTSPLEGING. — WERKRECHTERSRAAD. — EISCH IN DE VERZOENINGSZITTING. — HOOGER BEDRAG GEVRAAGD IN DE DAGVAARDING. — ONTVANKELIJK. — GEEN GERECHTELIJK CONTRACT IN VERZOENING.

Wanneer in de oproeping in verzoening, een bepaald bedrag aan loon gevraagd werd, dan is, op dagvaarding, de vordering van een hooger bedrag toch ontvankelijk.

Wat het weerhouden geschenk betreft: (zonder belang)...

Wat het loon betreft.

Overwegende dat verweester uitdrukkelijk verklaart dat alhoewel de vordering verjaard is, zij de verjaring niet wenscht in te roepen;

Overwegende dat zij tegen de vordering inbrengt dat aanlegster bij de oproeping in verzoening slechts

twee honderd frank gevraagd hebbende, het gerechtelijk contract op die vraag zou gesloten zijn en de vordering voor een hogere som niet meer ontvanke-lijk zou zijn;

Dat de oproeping in verzoening inderdaad als eisch slechts vermeldde « twee honderd frank plus 10 procent op de ontvangsten » en dat het proces-verbaal van de verzoeningszitting, ondertekend door de aanlegster, als haar eisch vermeldt « twee honderd frank plus tien procent »;

Overwegende dat het gerechtelijk contract door deze verklaringen en akten niet kan afgesloten zijn;

Dat het verzoeningsbureau immers geen enkele rechtsmacht bezit en dat dus op zijn zittingen evenmin als op de verzoeningszittingen van de Vrede-rechters, eenig gerechtelijk contract kan afgesloten worden;

Dat er hier ten andere, niet alleen geen gerechtelijk contract afgesloten is, doch zelfs heelemaal geen contract;

Dat, wanneer de formuleering van den eisch op de oproepingsbrief als een aanbod zou moeten beschouwd worden, de aanvaarding van dit aanbod in onderhavig geval nooit zou geschied zijn vermits verweerster nooit iets van zich heeft laten hooren en zelfs ter verzoeningszitting niet verschenen is;

Dat het voorwendsel van verweerster, als zou de eisch gedeeltelijk in strijd zijn met het gerechtelijk contract dat tusschen partijen zou gesloten zijn, dus in ieder geval ongegrond is;

Overwegende dat er echter dient onderzocht te worden indien de eisch in zoover hij hooger is dan het in verzoening gevraagde bedrag niet onontvanke-lijk is op grond van artikel 55 van de wet van 9 Juli 1926, betreffende de werkrechtshraden;

Dat inderdaad sommige vonnissen beslissen dat het in strijd zou zijn met deze wetsbepalingen van openbare orde, aan aanlegger toe te laten een hogere som te eischen dan hij in de verzoeningszitting vroeg; (Wrr. Charleroi (bed.) 14en Februari 1930; Tijdschrift van de Werkrechtshraden 1931, 57; Wrr. Charleroi (bed.) 29en April 1929, Ibid, 1930, 59; Werkr. Charleroi (bed.) 20 Juni 1930, Tijdschrift van de Werkr. 1931, 88; Werkrechtshr. Hoey (bed.) 16en October 1930, Tijdschrift v. d. Werkrechtshr., 1931, 159; Wer. Antwerpen (bed.) 31n October 1928, Tijdschrift v. d. Werkrechtshraden 1929, 63;

Dat het ons niet voorkomt als zou deze meening moeten gevolgd worden;

Dat inderdaad artikel 55 van de wet betreffende de werkrechtshraden wel is waar bepaalt dat « geen zaak voor de bevoegde kamer kan worden gebracht, vooraleer partijen voor het verzoeningsbureau werden geroepen »;

Dat daaruit kan afgeleid worden dat de bevoegde kamer niet zou kunnen wijzen over een nieuwe vraag die in het geheel niet voor het verzoeningsbureau gesteld werd, doch dat er in dien tekst niet kan gelezen worden dat een zaak die op een of andere wijze onvolledig werd voorgebracht voor het verzoeningsbureau, even onvolledig zou moeten voorkomen voor de rechtsprekende kamer;

Dat daaruit evenmin blijkt dat het juiste bedrag der vordering zou moeten aangegeven worden in de verzoeningszitting of reeds in de oproepingsbrief;

Dat het tegendeel eerder alleen reeds daaruit blijkt dat de wetgever geen enkele voorzorg genomen heeft

om de wil der partijen juist uitgedrukt te zien in den oproepingsbrief, dat partijen zich mondeling tot den griffier wenden, dat deze niet als ministerieel ambte-naar een akte dient op te maken van hun verklaringen en dus steeds een zijner bedienden mag gelasten met het opnemen van den eisch dat de eisch overgebracht wordt « bij eenvoudigen brief » en naast plaats van verschijning en aanwijzing der partijen niets anders bevat dan een aanduiding « waarover de neisch loopt »;

Dat uit deze formule in ieder geval niet blijkt dat de wetgever op bijzondere nauwkeurigheid gesteld is; dat er zelfs een zeer opvallend verschil is tus-schen deze tekst en sommige andere waar de wet aan den griffier een soortgelijke taak opdraagt; dat zij hem dan oplegt: « het onderwerp van het verzoek te omschrijven » (art. 214c van het B. W.) of zelfs uit-drukkelijk voorschrijft « het doel en het bedrag van de vordering te vermelden » (artikel 56 § 1 van het wetboek van burg. rechtsv.);

Dat uit deze eenvoudige vergelijking blijkt dat het bedrag in de kwestieuze oproepingsbrief niet essen-tieel is en zelfs niet zou moeten vermeld worden; dat voor de werkrechtshraden alleen vereischt is dat de aard van de betwisting aangegeven worde en dat de nadere gegevens ter verzoeningszitting kunnen blijken uit woord en wederwoord der partijen;

Dat verweerster dan verder aan zichzelf moet toe-wijzen indien zij door haar verstek ter verzoenings-zitting den eisch niet nader heeft hooren toelichten;

Overwegende dat alleen deze opvatting in overeen-stemming is met den geest van de inrichtingswet der werkrechtshraden, dat het namelijk de bedoeling was hier een zeer vrije rechtspleging te scheppen die door de rechtsonderhoorigen zelf kan geleid worden zon-der de tusschenkomst van vakkundigen in rechts-zaken;

Dat deze poging van den wetgever deerlijk spaak zou geloopt zijn als reeds de eenvoudige oproeping in verzoening zoo vol voetangels en klemmen zou liggen als verweerster dit wil beweren;

Dat uit bovenstaande blijkt dat de eisch ontvanke-lijk is, ook in zoover hij de in verzoening gevraagde som te boven gaat;

Overwegende dat de vordering als gegrond voor-komt;

Dat het inderdaad vaststaat dat aanlegster twee maanden in dienst geweest is van verweerster en dat het bedrag van het maandloon niet betwist wordt;

Dat verweerster ten onrechte opwerpt dat aanleg-ster niet werkte en haar loon niet verdiende, dat zij in dit geval het recht had ze door te sturen en wan-neer zij dit niet gedaan heeft zich metterdaad tevren-de heeft gesteld met het gepresteerde werk;

Wat het aandeel in de ontvangsten betreft: (zonder belang)...

Om deze redenen alle tegenstrijdige besluitselen verwerpende, de Werkrechtshraad te Brugge, Kamer der Werkliden, na nog alle pogingen in het werk gesteld te hebben om partijen tot een minnelijke regeling van het geschil te brengen, en daarin niet gelukt te zijn, na beraadslaging in de raadkamer, wijzende op tegenspraak en in eersten aanleg;

Verwijst de veerweerster aan aanlegster te betalen een som van vierhonderd frank voor loon en vier hon-derd drie en veertig frank 58 centiemen;

Verklaart zich onbevoegd om over den eisch betreffende het weerhouden geschenk te wijzen;

Wijst de aanlegster af voor het overige van haren eisch;

Verwijst de aanlegster tot een derde en verweerster tot twee derden in de kosten.

WERKRECHTERSRAAD VAN BEROEP DER PROVINCIEN ANTWERPEN EN LIMBURG.

KAMER VOOR BEDIENDEN

8 Juli 1935.

Voorzitter : M. H. Van Oekel.

Pleiter : Mter E. Buyck.

DIENTSTCONTRACT. — RECHT OP LOON. — VOORWAARDE : VERVULLING DOOR BEDIENDE VAN CONTRACTUEELE VERPLICHTINGEN.

Het volstaat niet, om aanspraak te kunnen maken op zijn bij contract bedongen loon, dat een bediende bewijst in dienst te zijn genomen op een bepaalden datum en eenigen tijd nadien te zijn ontslagen : hij hoeft als elk aanlegger verder te bewijzen dat hij, zijnerzijds, zijn contractueele verplichtingen heeft vervuld, die in zijnen hoofde het recht op loon doen ontstaan; bij betwisting hieromtrent dient hij het volledige bewijs daarvan voor te brengen.

Benzine Speed N. V. t/ De Lattre Fr.

Aangezien de oorspronkelijke vordering er toe strekt de verweerster, thans beroepster te doen veroordeelen tot 2.400 frank, ten titel van schadevergoeding voor onmiddellijk ontslag en 74.50 fr. ten titel van reis- en andere onkosten;

Aangezien het vonnis a quo de som van 1093.36 fr. heeft toegekend aan den aanlegger als loon van 19 September tot 31 October 1933;

Dat de beroepster besluit tot de hervorming van dit vonnis en volledige afwijzing der vordering en de beroepene tot de bekrachtiging van hetzelfde;

Aangezien de beroepster alle recht op loon aan den beroepene ontkent, betwistende dat deze ooit voor haar in uitvoering van zijn dienstcontract werk voor haar zou geleverd hebben en aldus wederkeerig op geen loon kan aanspraak maken;

Aangezien het vaststaat en wordt erkend ook door beroepene, dat hij in dienst werd genomen door de beroepster om als vertegenwoordiger voor den verkoop van oliën voor haar te werken, op zijne bevestiging dat hij een verzekerd clientele in het hem aangewezen wenkgebied bezat en dat hem daarom de bedongen vergoedingen zijn toegekend geworden;

Dat anderzijds hij over de heele tijdsperiode van circa 1 1/2 maand, geen enkelen verkoop aan de beroepster heeft aangebracht;

Aangezien het ten overstaan van de formeele betwisting vanwege de beroepster aan den beroepene, oorspronkelijken aanlegger, behoort, vooraleer hij kan aanspraak maken op loon te bewijzen dat hij, zijnerzijds, zijne contractueele verplichtingen heeft vervuld door effectief te werken voor de beroepster;

Om deze redenen,

Den Werkrechtersraad van Beroep, Kamer voor Bedienden, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart het beroep regelmatig in den vorm en ontvankelijk; hervormt het vonnis a quo en alvorens ten gronde te vonnissen, draagt aan den beroepene op te bewijzen dat hij van 19 September tot 31 October 1933 regelmatig en effectief gewerkt heeft voor rekening der beroepster, in overeenstemming en in uitvoering van zijn dienstcontract; voorbehoudt het tegenbewijs door dezelfde middelen aan de beroepster en verklaart het lot der kosten voorbehouden tot de eind-uitspraak;

Stelt het getuigenverhoor vast op de zitting die daartoe op verzoekschrift van de meest aanstreefende partij zal bepaald worden.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

1e Kanton. — 13 November 1935.

Rechter : Mr J. Raynaud.

Pleiters : Mrs Claesen t/ Braeckers.

AUTEURSRECHT. — FOTO. — KUNSTSTUK. — BESCHERMING. — NIET VERMELDING VAN DEN NAAM VAN DEN AUTEUR FOTOGRAAF.

De Wet van 22 Maart 1886 beschermt alle «beeldende kunsten». Deze uitdrukking moet opgevat worden in algemeen en zijn. — De fotografische werken staan derhalve onder de bescherming der wet vermits zij eene tot de kunst hoorende hoedanigheid bezitten. Publicatie van een kunstphoto, zonder toelating van den auteur-fotograaf geeft aanleiding tot schadevergoeding.

Van den Vijver en Vereniging der Antwerpsche Beroepsfotografen t/ Van de Velde.

Aangezien de eisch strekt teneinde de verweerder zich te zien en te hooren veroordeelen om aan eischeres te betalen de som van 300 frank, ten titel van schadevergoeding, tot de gerechtelijke intresten en tot de kosten van het geding;

Aangezien de eischers doen gelden tot staving hunner vordering dat op 8 Maart 1935 de verweerder in zijn blad «Onze Artisten» een foto heeft gepubliceerd, voorstellende Mevrouw Octavie Belloy; dat deze foto werd gemaakt door aanlegger welke steeds in het bezit is gebleven van het negatief; dat deze publicatie geschied is zonder het gebruikelijk honoraria te betalen; dat de verweerder verplicht is het gebruikelijk honoraria, zijnde 100 frank per publicatie te betalen ten titel van schadevergoeding; dat de verweerder bij de publicatie heeft nagelaten den naam te vermelden van den fotograaf-auteur; dat te dien einde aan eischer de gebruikelijke schadevergoeding toekomt van 200 frank per inlassing;

Aangezien partijen het eens zijn over de volgende feiten : de aanlegger is in het bezit gebleven van het negatief; de foto werd gepubliceerd in het blad van verweerder «Onze Artisten», verweerder heeft nagelaten den naam van den auteur-fotograaf te vermelden;

Aangezien de wet van 22 Maart 1886 in haar

afdeeling IV art. 19 tot 21 het auteursrecht vermeldt op werken van beeldende kunsten;

Aangezien de bewoordingen «beeldende kunsten» dienen verstaan te worden in algemeen zinn (R. P. D. B. V° Droit d'auteur), en daarin bevat is de fotografie;

Aangezien de wetgever de bedoeling had alle kunststukken, scheppingen van den geest of het vernuft, te beschermen, onverschillig onder welken vorm die schepping zich doet kennen (Luik, 7 Juni 1902, Pas. 1903, III, blz. 51) en welke ook de manier zij waarop ze verwezenlijkt wordt (Brussel, 28 November 1906, Pas. 1907 III bl. 59);

Aangezien kunststukken den stempel moeten dragen van eigen aard;

Aangezien de fotografische werken onder bescherming staan der wet mits zij eene tot de kunst behorende hoedanigheid bezitten (Brussel, 3 November 1893, Pas. 1894. II bl. 3);

Aangezien het thans moeilijk kan ontkend worden dat de fotografie een verstandelijke krachtsinspanning kan vertoonen en de fotograaf het vermogen bezit in zijn werk de schoonheid te vertolken;

Aangezien, te recht, in een vonnis van 28 November 1906, de rechtbank te Brussel zetelende, in de beweegredenen van haar vonnis uiteenzet dat, gewis de fotografische uitslag niet alleenlijk afhangt van het gebedigd apparaat, maar dat de volmaaktheid van het werk, steeds meer en meer ondergeschikt wordt aan de kunst van den operateur; dat de fotografie weliswaar er niet in slaagt werken van inbeelding te verwekken, maar dat de wetenschap, de behendigheid, het gevoel, de kunst der samenstelling en der groepeerings, de studie van schaduwen en licht, de innerlijke aanschouwing van de uitkomst die bereikt kan worden, het onderscheid vaststelt tusschen het uitmuntend en het middelmatig fotografisch werk evenals de scheppingen van den schilder en die van den beeldhouwer (aangehaald vonnis);

Aangezien de fotografie nite noodzakelijk kunst is; kunst behoort bij het vermogen van zeldzaam begaafde menschen;

Aangezien het retoucheeren het werk is van den mensch en niet dit van het apparaat;

Aangezien, wat het portret betreft, het retoucheeren en de eigenaardigheid van bepaalt, naar de opvatting van den fotograaf;

Aangezien dient verondersteld te worden dat het portret waarover betwisting bestaat, gepubliceerd werd met de toestemming van de eigenares dewelke zelf, sedert jaren de kunst beoefent en door kunstkenner beoordeeld werd;

Aangezien, zonder vermetelheid mag aangenomen worden dat, wanneer de eigenares het portret overmaakte aan het weekblad «Onze Artisten» zij de foto als een mooi werk waardeerde, en zij daartoe volkomen geschikt was, rekening houdende met hare hoedanigheid van kunstnares levende in een kunstlievend midden;

Aangezien, in het voorhanden geval de wet van 22 Maart 1886 het werk van eischer beschermt;

Aangezien eischer het bewijs niet levert dat hem eenige stoffelijke schade berokkend werd door het publiceeren van de foto en het verzuim den naam te vermelden van eischer auteur-fotograaf;

Aangezien eene vergoeding van 150 frank binnen de perken van het redelijke schijnt te blijven;

Om deze redenen:

Wij, Jozef Raynaud, Vrederechter van het eerste kanton der stad Antwerpen, verleenen akte aan den verweerder dat hij verklaart de waarde van het geding te begrooten op 5.000 frank; verklaren de vraag niet ontvankelijk voor zooveel zij ingesteld wordt ten verzoeken van de Vereeniging der Antwerpsche Beroepsfotografen; veroordeelen den verweerder te betalen aan eischer de som van 150 frank; veroordeelen hem insgelijks tot de gerechtelijke inkomsten en tot de kosten des geding, deze laatste berekend op 23 frank 50.

Verklaren ons vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

4e Kanton. — 20 November 1935

Vrederechter: Mr De Keyser
Pleiters: Mrs Claesen en Braeckers

AUTEURSRECHT. — FOTOGRAAF. — CRITERIUM VOOR TOEPASSELIJKHEID DER WET VAN 1886

Kunst is, en moet van nature uitzijn, de vrucht van het vermogen van den geest; deze moet het kunstwerk eerst bevroeden, den kunstvorm ervan vinden, naar een nieuw en eigen uitgewerkt voorbeeld, zoodat dit laatste eens verwezenlijkt en verstoffelijkt door de meest geijkte en meest vaardige hulpmiddelen voorkomen moet als de uitkomst en de einduitslag van eene wezenlijke scheppingsdaad al is dit woord hier dan nog gebruikt in zijn strikt oneigen zinn. — De lichtbeeldkunde kan uitgroeien tot werkelijke fotografische kunst, dat kunnen we gereedelijk toegeven, maar dan moet het zijn onder voorwaarde dat het voortgebrachte werk met welgelukken en positief gunstigen uitslag kan getoetst worden aan de hierboven aangegeven stelregelen.

De Wil t/ «Le Matin»

Aangezien de vraag van aanleggers ertoe strekt om van verweerster betaling te bekomen eener som van 300 fr. ten titel van schadevergoeding omdat verweerster op 3 Oogst l.l. in haar dagblad eene foto heeft gepubliceerd voorstelde Mevr. Rose Christiane, foto welke genomen is door eerste aanlegger en waarvan hij het negatief bezit.

Gezien de stukken van het geding.

1) De eisch voor zooveel hij ingeleid is door de Vereeniging der Antwerpsche Beroepsfotografen, is niet ontvankelijk; deze vereeniging immers verstrekt niet het minste bewijs waaruit blijken zou, dat zij van een wettelijk bestaan geniet en desgevolgend als rechtspersoon handelen kan.

2) Voor wat betreft De Wil.

Het wordt niet betwist dat verweerster welke ter stede het dagblad «Le Matin» uitgeeft, op bladz. 3 van 't nummer van 3 Augustus l.l. een vraaggesprek verschijnen liet met Mevrouw Rosa Christiane; dat bij dit opstel eene beeltenis gevoegd was, die volgens de onderstaande verklaring, diegene is van

gezegde ondervraagde; aanlegger De Wil beweert, en wordt daarin trouwens niet tegengesproken dat het cliché, welk voor dien afdruk gebezigd is geworden, gemaakt is naar eene lichtteekening die hij vervaardigd heeft en dat het benuttigen van zijn werk noch aan hem gevraagd, noch door hem vergund is geworden.

Derhalve beroept aanlegger zich op de beschikking der wet van 1886 op de auteursrechten en eischt van verweerster schadevergoeding voor het wederrechtelijk gebruik van zijn werk.

Niemand zal het betwisten willen dat ditgene waaraan de wetgever van 1886 bescherming heeft willen verleen, is: het recht van dengene die een kunstgevocht verwekt heeft, en op dit kunstwerk zelf, onafgezien of hij voor het uitbeelden van de kunstgehalte of pen, of penseel, of beitel, of welk ander hulpmiddel, ook aangewend heeft en onverminderd of het uitgebeelde werk, naar de heerschende meeningen over de esthetiek en het schoone, rijk of minder rijk is aan werkelijk kunstgehalte.

Zeker mag het niet voor waarheid gezegd worden dat het bezigen van mekanische of scheikundige hulpmiddelen voor de uitbeelding, ipso facto en noodzakelijk het kenmerk van kunst wegnemen bij het voorgebrachte werk: de wetgever heeft overigens zijne regelen zoo breed mogelijk gesteld om zoodoende voor alle kunstuitingen hoegenaamd door wettelijke bescherming het recht van den maker op zijn werk te kunnen vrijwaren.

Maar zeker is het dat kunst is en van natuur uit zijn moet, de vrucht van het vermogen van den geest; deze moet het kunstwerk eerst bevroeden, den kunstvorm ervan vinden, naar een nieuw en eigen uitgewerkt voorbeeld, zoodat dit laatste eens verwezenlijkt en verstoffelijkt door de meest geijkte en meest vaardige hulpmiddelen voorkomen moet als de uitkomst en de einduitslag van eene wezenlijke schepingsdaad, al is dit woord hier dan nog gebruikt in zijn strikt oneigen zin.

Dat de lichtbeeldkunde uitgroeien kan tot werkelijke fotografische kunst, kunnen we gereedelijk toegeven, maar dan moet het zijn onder voorwaarde dat het voortgebrachte werk met welgelukken en positief gunstigen uitslag kan getoetst worden aan de hierboven aangegeven stelregelen.

Als we nu het werk van aanlegger — zooals wij het alleen maar kennen uit den overdruk verschenen in het dagblad van verweerster — die maat aanleggen, dan ontdekken we geen spoor van die kenmerken welke een kunstwerk noodzakelijkerwijze dragen moet en niets is daarin te bespeuren dat verwijst naar eene vinding, of aantoon dat buiten en nevens het werk der louter natuurlijke krachten die de lijnen van het onderwerp afgeteekend hebben, ook de maker zelf een scheppingsdaad daargesteld heeft, en uit eigen vermogen een beeld veruiterlijkt heeft dat zijnen geest bevroed en ontdekt had.

Uit al dit volgt dan dat het werk van aanlegger geen aanspraak maken kan op de bescherming welke de wet van 1886 aan kunstwerken voorbehoudt.

Om deze redenen:

Wij, Victor De Keyser, Vrederechter van het vierde kanton der stad Antwerpen, verklaren de vraag

niet ontvankelijk voor zooveel zij ingeleid is ten verzoeken van de Vereeniging der Antwerpsche Be-roepsfotografen en ongegrond voor zooveel ze voorgebracht wordt in naam van De Wil, wijzen ze om die reden af. Stellen de onkosten van het geding ten laste van De Wil, deze onkosten berekend voor het geheel op de som van 21 frank.

BIBLIOGRAPHIE

AUG. VAN CAUWELAERT. — Vertellen in Toga. — N.V. Standaardboekhandel Antwerpen - 1935. 15 fr.

Een korte tijdspanne vermeden met het sympathiek boekje van den Heer Rechter Van Cauwelaert en we wonen eenige grappige en toch karakteristieke tooneeltjes vóór onze lagere Rechtbanken bij. Juist en scherp geteekend, met enkele korte en rake zinsneden, worden de dagelijksche klanten ons voorgesteld: de altijd ruziemakende burens, die pal op hun stuk staan en geen duimbreed toegeving kennen; de eeuwige dronkaard, de kletsende kwatongen uit het dorp, den armen sukkelaar die droomt dat hem een rijke erfenis ontgaan is en eindelijk de droevige en meesterlijk beschreven ervaringen van een gerechtsmeisje.

«Vertellen in Toga». Een boekje zonder pretentie en ongekunsteld, maar toch is ieder type een schilderijtje van fijne opmerkingsgave. Het zijn verhalen van iemand welke enkele voorvallen uit zijn lange ervaring geput en neergepend heeft, maar achter dien eenvoud, achter dien lossen verteltrant schuilt het diep meevoelen van een rijk gemoed. En gedurig blijft ons het beeld bij van den uiterlijk strengen rechter, welke echter van achter zijn brilglazen de wereld filozofisch en met humor bekijkt.

Elsa Koumans-Buyck.

BALIELEVEN

VLAAMSCH PLEITGENOOTSCHAP DER BALIE VAN BRUSSEL

De Plechtige openingszitting voor het nieuw rechterlijk jaar, zal plaats hebben op **Zaterdag 14 December**, om 2.30 ure 's namiddags stipt, in de groote zaal van het Hof van Verbreking op het Justitie Paleis te Brussel.

De openingsrede zal gehouden worden door **Meester Clerens**, die als onderwerp gekozen heeft: «**Anneessens en de opstand van 1718 te Brussel**».

De eerste pleitoefening werd op 19 November gehouden, onder voorzitterschap van Meester Thelen, en in het bijzijn van Meester Struye, afgevaardigde van den Raad der Orde.

Meesters Meert en Vyncke (deze laatste vervangde Meester Van Houwe, pas door het sterven van een familielid getroffen) bepleitten de verantwoordelijkheid van den aannemer in het ongeval, veroorzaakt door het plotseling neervallen van een raam.

De voorzitter wenschte geluk aan de sprekers, en aan het publiek van confraters, waaronder een dertigtal de zaak nog hevig bespraken, op het avondmaaltijd van de Pou-larde, dat even prachtig gelukt was.

PLECHTIGE OPENINGSZITTING DER CONFERENCE DU JEUNE BARREAU D'ANVERS

De buitengewone toeloop van publiek, de aanwezigheid op het verhoog van Raadsheeren en Advocaten-generaal magistraten, leeraren aan onderwijsgestichten, deskundigen, toont aan dat de wet op de vervlaamsching van het Gerecht, den bloei van de Conférence du Jeune Barreau geenszins heeft aangetast...

Mr Théo Percy opent, als voorzitter, de vergadering.

Na hulde gebracht te hebben aan de nagedachtenis van Hare Majesteit Koningin Astrid, begroette hij de aanwezige overheden.

Ter gelegenheid van den welkomgroet aan de afgevaardigden der Balie van Parijs, vond Mr Percy het noodig de gebruikelijke declamatie over den «flambeau de la culture latine» nog eens op te rakelen. Dit is steeds een succesnummer in een openingsspeech bij den «Jeune Barreau». Wie hierin een schuchtere poging tot reactie tegen de Vervlaamsching van het Gerecht meende te ontwaren, moet nochtans bedenken dat de Parijsche confraters het te Brussel en elders nog zooveel beter gewoon zijn en dat zij misschien Mr Percy zelfs voor een flauwen «culture latine-man» zullen houden.

Mr Lilar sprak, als openingsredenaar, eene prachtige redevoering uit over «l'éloge de l'humanisme». In eene sierlijke en verzorgde taal wist hij zijne toehoorders door zijn onderwerp te boeien en onder den indruk van zijn aangenaam woord te houden.

Het lag in verre niet in het inzicht van den redenaar de uiteenlopende meeningen over humanisme tot akkoord te brengen, maar wel integendeel nieuwe gedachten en beoordeelingen naar voor te brengen. Het werkelijk en ware humanisme vinden wij in de middeleeuwen. Toen waren de leden der gemeenschap eenvoudig, diep-menschelijk.

Gedurende het Renaissance tijdvak integendeel, vinden wij slechts een nabaksel van het humanisme. Erasmus wordt niet gespaard door spreker.

Eindelijk begroet de redenaar 't ware humanisme dat ten huidigen dage van alle kanten gedijdt en eindigt met eene geestdriftige verklaring van betrouwen in de toekomst.

Een wel verdiend applaus valt den redenaar te beurt.

Zoo de gedachten van den redenaar zeer verschillend kunnen worden beoordeeld, waren nochtans al de aanwezigen het eens om geen lofbetuigingen te sparen voor het werk en de wijze van voordragen van Mr Lilar.

De heer Stafhouder sprak den lof uit der redevoering en zegde af te zien van alle kritiek.

Hij herdacht de overleden confraters Mrs Paternotte, Weyler, Caroly, Le Bon, Dupont.

Na de zitting ontvingen Mr en Mevrouw Percy ten hunnen huize talrijke der aanwezigen op schitterende wijze.

De afgevaardigden der zusterconferenties waren des avonds de gasten van het bestuur der Conferentie.

*Ter zaliger nagedachtenis van wijlen Meester
Hector Lebon.*

Aan mijn dooden Meester.

Ik zie

U nog vóór mij, dàar, Meester, in Uw stoel,
Als een magister van het Recht,
Bij vriend'lijk avondlicht gezeten;
Het zware hoofd gebogen op de hand
Waarin ascetenooien blonken
Wanneer Uw wijze woord, gemeten

En gewikt, Uw oogen schijnbaar koel,
Uw mond ontvielt, als waar 't
Een profetie...

Ik hoor

Uw stemme nog in kalme vastheid klinken,
Een vastheid als een wet en een bevel
Wanneer een arme, vooraleer te zinken
In wanhoop, voor zijn voet een eindeloze hel
Te gapen zag en hoopvol hij

Kwam putten

Vol hoop aan Uwe wijdgeprezen wetenschap,
En als een redding benutten
Uw gulden raad, vol wijsheid en verstand,
Terwijl Uw wezen strak bleef, onbewogen,
Met licht van zonnen in Uw oogen.

Zóó zag

En hoorde ik U wanneer Uw woord
Weerklonk, en immer lag
Er in Uw houding en Uw toon het ongestoord
Bewustzijn dat het waar was wat Uw mond
Verkonde als weerklink van het Recht
Waaraan Ge U strijdend leven hadt gehecht
Uw heele leven, eerlijk en oprecht.

Zóó zag

En hoorde ik U, toen in een strijd
Van 't vrije Kempenvolk met adellijke heeren,
Gij, als een antieke held alleen
Uw vlammend woord als een lawien
Liet stormen
Trots laster, haat en machtelloozen nijd
En 't grafelijk blazen dorst om te keeren
Om 't, aan den achterkant, het volk te laten zien...

Ik zag

En 'k volgde U als een kloek herout;
U, heel mijn jonge leven door,
Ik volgde 't ieder dag: Uw geest was puur kristal,
Uw ziel sereen, Uw harte goud,
Uw taal gespied en Vlaamsch,
Uw houding fier, en Uw gebaren breed en stoer
Verrieden nimmer wat er bruisend voer
Door Uw hoofd en hart en hoe het ziedde,

Uw bloed,

Gij waart «de goede» in elke daad,
De kamper van den moed...

En toen

Gij stierft in volle levenskracht
En 't doofde, 't licht van Uwen geest,
O lieve doode, en de eeuwge nacht
Brak aan voor U en ik U zacht
Gestrekt zag op Uw doodenspond,
Omgeven door de blanke bloemen van Uw trouw,
Toen voelde ik wat ons immer samenbond
En schreedde ik met Uw zonen en een troosteloze vrouw
Om U die, als een lentedag waart heengegaan,
Zooals Uw leven gleed op een gladeffen baan...
Ik groet U, Meester, en ik dank U diepgeroerd...
Wees mij een schutsgeest in dit bitt're leven,
Een geest van off'rende en steeds blijvende bescherming;
En, lijk ik thans U zie op Uwe doodenbaar,
Waar 'k om U roepe, U weze dàar...
Dat God U loone in Zijne vaderlijke ontferming...

Jozef CRETS,
advokaat.